Sayı 2 (266)
Şubat 2017
Yıl XXV

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalımov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

GÖZÜMÜZÜN NÛRU ÇOCUKLARIMIZ

Kur'ân-ı Kerim'in bize öğrettiği en güzel dualardan biri şöyle: ***"Rabbimiz! Bize göz nûru olacak eşler ve çocuklar bahşet; bizi Sana karşı sorumluluk bilinci taşıyan muttakî kimseler için örnek ve öncü yap!".***

Bu duâ çift yönlüdür. Hem gözü dolduracak, gönlü farahlatacak hayırlı bir eş, hem de gözü doyuracak, kalbi sürûr ve mutluluğa boğacak evlât talebi söz konusudur. Yani hem onların iyiliği, hem de dua edenin faydası istenmektedir.

Eşler ve evlâtlar nimettir. O yüzden evvelâ bu nimetin değerini bilmek, sonra da onun şükrünü edâ etmek gerekir. Bu, elimizdeki nimetin eksilmesini önler, hatta artmasını da sağlar. Verilen nimeti takdir etmemek, nimeti külfete dönüştürür ve neticede insanı perişanlığa kadar götürür.

Birbirini seven eşlerin muhabbetinden meydana gelen çocuklar ana-babalarına göz aydınlığı olur. Onlar, Kur'ânî ifadeyle "kurratü'l-ayn", gözbebeğidir. Gönüllerinde ferahlık, gözlerinde pırıl pırıl sevinç olmasını isteyen eşler, sevgi bahçesinin en saf ve doğal mahsulü olan çocuklar edinip onların tattıracağı zevki doyasıya yaşamalıdırlar. Bu yüzden her Müslüman ailesi en az üç çocuk sahibi olmak suretiyle hem evini bereketlendirmeli, hem gözünü nurlandırmalı, hem de Müslüman topluluma faydalı olmalıdır.

Tabii ki, sadece sahip olmak yeterli olmaz. Şeker gibi oldukları dönemlerde yiyip bitirip sonra da "saldım çayıra, Mevlâm kayıra" diyerek evlâtlarımızı başıboş bırakamayız. Evet, hiç şüphesiz, Mevlâm kayıracaktır! Ama bu, bizim ana-babalık vazifemizi, nimete karşı şükür borcumuzu düşürmez. Kaldı ki, Allah çocukları bize emanet etmiştir. Öyleyse evlâtlarımızı gerçekten gözümüzün bebeği gibi korumalıyız.

Bizim onlara vereceğimiz güzellikler var; bunların başında Allah'ı sevdirme, terbiye, ibadet zevkini tattırma gelir. Verdiğimizin karşılığını birkaç kat olarak onlar bize iade edecek. Bu ise bize dualarımızda hep 'Rabbenâ' diyerek istediğimiz hayatın güzelliklerini yaşatacak. Aksi takdirde, onları küçüklüğünde seveceğiz, ama büyüdükçe bizlere rahmet yerine zahmet olacaklar.

O yüzden gelin çocuklarımızın sefâsını hayat boyu sürecek şekilde hareket edelim. Hatta onlar da hayatlarında cefâ değil sefâ içerisinde olsunlar.

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

02 Başmüftülük Teşkilâtinin Hukukî, Malî Ve Vakif Hizmetleri Hakkinda Mülâkat
06 Çocuk Yetiştirmeye Dair
07 Çağimizin Tehdidi Siber Savaşlar
08 Çocuklar ve İslâm
10 Bir Babanin Oğluna Öğretmesi Gereken En Önemli Hususlar
12 Aile Içi Iletişim ve Çocuk
14 Dil Ola...
16 Osmanpazarlı İsmail Niyâzî Efendi
17 Bosnali Mehmed Paşa Camii, Nâm-I Diğer Kara Cami
18 Haber Turu

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

BAŞMÜFTÜ YARDIMCISI MURAT PİNGOV İLE

BAŞMÜFTÜLÜK TEŞKİLÂTININ HUKUKÎ, MALÎ VE VAKIF HİZMETLERİ HAKKINDA MÜLÂKAT

▶ *Muhterem Başmüftü Yardımcım, öncelikle kısaca zât-ı âlîlerinizi tanıyabilir miyiz?*

Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdulillâh, vessalâtü vesselâmü alâ Rasûlillâh.

Cevap vermeden önce, bu imkânı tanıdğı için "Müslümanlar" dergisine teşekkürlerimi sunuyorum.

İsmim Murad Pingov. Yüksek İslâm Şurası'nın kararıyla 4 Nisan 2012 tarihinden bu yana Başmüftü Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Bundan önce bir yıl kadar Sofya Bölge Müftüsü olarak çalıştım. Türkiye'de Bozyazı İmam Hatip Lisesini bitirdim, daha sonra da Bursa Uludağ Üniversitesi'nden ilâhiyatçı olarak mezun oldum. Evli ve şimdilik iki çocuk babasıyım.

▶ *Anahatalarıyla ifa ettiğiniz görevinizi ve ilgi alanlarınızı anlatabilir misiniz?*

Başmüftülüğümüzün Finans, Hukuk ve Vakıflar dairelerinden sorumluyum. Burada söylenmesi önem arz eden bir konu var ki, o da bu birimlerin Başmüftülük teşkilâtımızın temel görevleri ile alâkalı olmadığı, fakat işlevleri bakımından çok büyük önem taşıdıkları gerçeğidir.

▶ *Bu çalışmalarınızın bölgelere yansıması nasıl oluyor? Bölgelerde bu işler nasıl yürür?*

Başmüftülüğümüzün ve isimleri geçen birimlerin bütün faaliyetlerinde olduğu gibi bu işler de bölgelerde var olan alt birimler yani bölge Müftülükleri ve Müslüman encümenleri aracılığı ile gerçekleştiriliyor. Toplanan bilgiye göre Başmüftülükçe çeşitli politikalar izleniyor ve alınan kararlar da bölge müftülükleri tarafından uygulamaya geçiriliyor.

▶ *Başmüftülük kurumu yıllardır mahkeme kapılarında dolaşarak onlarca belki de yüzlerce dava ile uğraştırılmaktadır. Bu davaların içeriği nedir?*

Yürüttüğü çeşitli faliyetlerinden dolayı Başmüftülük farklı hukukî sorunlarla karşılaşıyor ve onları çözmeye uğraşıyor. Başmüftülük Hukuk Dairesinin yürüttüğü birkaç temel dava var. Bu davalar da genellikle müessesemizin mal varlığı ile ilgili. Örneğin, vakıf mallarının geri alınması, çeşitli alacaklılara karşı açılan itiraz davaları, icra davaları, idarî işlerle ilgili davalar. Saygıdeğer okuyu-

Vırbitsa köyünde yeni yapılan cami

Sliven şehrinde multifunksiyonel vakıf binası projesi.

cunun daha iyi anlayabilmesi için her dava türü için birer örnek vermeye çalışacağım.

Mülkiyet davaları ile başlayayım. Bu davalar elimizde bulunan mülkiyet belgelerine dayanarak açılıyor ve amaçları belirli bir mülkün/arazinin Başmüftülüğe ait olduğunu kanıtlamaktır. Bunun çok konuşulan bir örneği Karlovodaki Kurşunlu Camidir. Başmüftülüğümüze devlet tarafından verilen tapu belgesi var, fakat cami totaliter rejim döneminde kamulaştırılmış. Demokratik yönetim gelince Başmüftülüğümüz hukuken sahibi olduğu bu mülkü geri alma hakkına sahip olmuştur. Prosedür başlatılıp ilk aşamasında dava kazanılmıştır. Fakat mahkemenin kararı bir problemin çözülmesine kadar duruşmalara ara verildi. Bu problem ise bir mahkemenin başka bir merciinde çözüm bekliyor. Çünkü toplumsal baskı ile Başmüftülüğün totaliter rejimden önce var olan dinî kurumların varisi olup olmadığı tartışmaları başlatıldı.

► *Başka ne tür davaları takip ediyorsunuz?*

İcra davaları da Başmüftülüğün bütçesinin şekillenmesinde büyük bir rol oynuyor. Prensip şudur: Başmüftülük teşkilâtının farklı birimlerinin, genellikle Müslüman encümenlerin kaybettiği davalardan ve bunların borçlarının ödenmesi geciktirildiğinden dolayı icra davaları başlatılıyor. Bu davalar genelde özel icra hâkimlerince yürütülüyor. Bunlar, borçları gönüllü olarak toplamak için Müslüman encümenlerine celp gönderiyor, ancak onların tüzel kişilikleri olmadığı için celpler Başmüftülüğe geliyor ve Başmüftülük, olan bitenden haberdar olmamasına rağmen, vakıf mallarının elden gitmemesi için cezaları ödüyor. Son beş yılda bu davalara harcanan paralar yüzbinlerce levaya ulaştı. Buna rağmen her geçen sene bu tür davaların sayısı azalıyor. Bu da vakıf mallarının onarımı için daha büyük bütçe oluşturmamıza yardımcı oluyor.

İdarî davalar da devlet tarafından verilen hükümler neticesinde yürütülen davalardır. Bunun en önemli örneği de Sofya'daki Banya Başı Camii için ödenmesi gereken 600 bin levalık vergi borcudur. Başmüftülük buna itiraz davası açtı. Çünkü bu miktar, mülkün piyasa değerine göre hesaplanmış, oysa normalde bu alacaklar mülklerin vergi değerine göre belirlenmektedir.

► *Başmüftülük idaresinin tescili ile ilgili davalar ne durumdadır?*

Stomanovo köyünün yeni kurulan camisi

Bir de ticarî yani Başmüftülüğün hukukî statüsü ile ilgili davalar var. Onların sayısı çok değil, fakat yine de önemli konuları ilgilendiren davalardır. Bunların çoğu N. Gencev tarafından açılan davalardır. Bu şahsın itirazlarını bir kenara bırakarak asıl önemli konuya değinmek istiyorum. Bu davalardan biri "hukukî veraset davası" olarak bilinen davadır. Bu veraset davası sık sık medyada gündeme gelse de ne medya tarafından tam olarak anlaşılıyor, ne de medyaları takip eden halk tarafından. Nedir bu "hukukî veraset davası"? Bu dava, tüzel kişiliğe sahip Müslümanlar Diyaneti (Müsülmansko izpovedanie)'nin 1949 yılı öncesindeki Müslüman kurumlarıyla (encümenler, hayır kurumları, mektepler vs.) bağlantısını tespit etmek için yürütülmektedir. Başmüftülük bu davayı kazandı, fakat Dinler Yasası'na dayanarak yeni kurulmuş bir "dinî cemaat" olan "Sünnî-Hanefî Müslümanlar Diyaneti" (yani Gencev ve şürekâsı) ortaya çıktı ve mahkeme kararına itiraz etti. Mahkeme de bu itirazı kabul ederek davanın esastan yeniden görülmesini kararlaştırdı. Tarafımızdan gerekli çalışma ve hazırlıklar yapıldıktan sonra devlete ve ilgili belediyelere karşı dava açıldı.

Davaların çokluğu nedeniyle farklı örnekler verebilirim. Ancak bu kadarıyla yetinelim.

► *Evet, mücadele büyük ve çetin... Son beş yıldır kazanılan davalara örnekler verebilir misiniz?*

Tamir öncesi ve sonrası Köstendilde vakıf binamız.

Aklıma gelen ilk örnek Filibe (Plovdiv)den. Bir şirket Filibe'nin önceki Müslüman Encümeni ile bir vakıf kira sözleşmesi imzalıyor. Bu Encümen Başkanı ise Gencev'in yakınında olanlardan biri. Fakat şirket Başmüftülüğe olan borcunu ödemiyor. Kazandığımız davaya göre, şirket on binlerce leva ceza ödemesi gerekiyor, fakat "hiç parası" olmadığından bu ödemeleri yapmıyor. Buna rağmen bizler kademeli ve iyi koordine edilmiş çalışmalar yürüterek bu günleri de ardımızda bırakmış bulunuyoruz.

► *Başmüftülük gayr-i menkul bakımından epey zengin olsa gerek, bu konuda rakamlar verebilir misiniz?*

Gerçekten Başmüftülük teşkilâtı büyük bir kurumdur. Bütün ülke genelinde dedelerimizden bize miras kalan çeşitli mallar var. Buna da rağmen çok zengindir denilemez, çünkü bu kurumun ihtiyaçlarını karşılamak için o mallardan kazanılan paranın çok daha fazlasına ihtiyaç var. Rakamlarla konuşmak gerekirse, Başmüftülüğün sahip olduğu tarım arazileri 35 bin dekarın üzerinde. Fakat şu anda tam net söylemek mümkün değil, çünkü envantere kayıtlar devam ediyor. Ama 1300'den fazla yerleşim yerinde temsilciliğimiz bulunduğu göz önünde bulundurulunca o kadar da zengin olmadığımız görülüyor.

► *Bu vakıf malları nasıl idare ediliyor?*

Vakıf malları, Yüksek İslâm Şurası tarafından kabul edilen Vakıf Mallarının İdaresine Dair Yönetmelik ile yönetilmektedir. Bu yönetmelik, vakıf mallarının idaresinde şeffaf bir politika yürütülmesini amaçlıyoruz. Bunun sonucunda da Başmüftülük teşkilâtında çalışan bütün görevlilerin maaşları ve eğitim faaliyetleri bu vakıf mallarından elde edilecek gelirlerle ödenmesi için çaba sarf ediyoruz. Bütün sorunlara rağmen son beş yıldır bazı alanlarda elde edilen gelirlerde artış gözlemleniyor.

► *Vakıf mallarımız, camilerimiz genelde tarihi geçmişi olan, yani epey yıpranmış durumdalar. Bakımı konusunda neler yapıyorsunuz?*

Her yıl vakıf mallarının tamir işleri için belli bir miktar para ayırıyoruz. Bu paralar onaylanan projelere göre sağlanıyor. Projeler, Müslüman encümenleri tarafından hazırlanıp bölge müftülükleri vasıtasıyla Başmüftülük Vakıflar Dairesine geliyor. Üzülerek belirtiyorum ki, onarılan tarihî eserlerin sayısında artış olmasına rağmen, âcil tamir bekleyen birçok eser bulunmaktadır. Bu amaçla çeşitli kampanyalar düzenliyor ve bu işlerle ilgilenen kurluşları yönlendirerek daha çok tarihî eser olan vakıf mallarının onarımı için çalışıyoruz ki, bunların çoğu tarihî camilerimizdir. Daha da anlaşılır olması için şöyle söyleyeyim, proje başvuru kaydı başlatıldığı 2013 yılından bu yana Vakıflar Dairesinde 365 proje başvurusu görülmektedir. Bu projelerin çoğu gerçekleşmiş, ancak şu anda beklemede olanların sayısı 144 ve toplam maliyetleri 25 milyon 109 bin 529,17 levadır. Tabi ki bunların arasında yeni inşa edilenler de bulunmakta, ancak sayıları çok daha azdır.

Burada söylemem gereken başka bir şey daha var. Son beş yıl içerisinde ortaklaşa çalışmalar yürüttüğümüz bazı kurum ve kuruluşların desteği ile – Başbakanlığa bağlı Dinler Müdürlüğü, Türkiye Diyanet Vakfı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), belediyeler ve yurt içinden ve yurt dışından sivil toplum örgütleri ve yerli Müslüman halkın destekleri ile 170'ten fazla proje tamamlanmıştır. Bunların bir kısmı yeni yapılan cami ve okul binalarıdır. Toplam maliyetleri ise 10 milyon levanın üzerindedir. Allah Teâlâ, bu projelerin gerçekleşmesi için katkı sağlayan herkesten razı olsun.

► *Yeni vakıf malları tesis ediliyor mu?*

Tabiî, Müslüman halkın ihtiyaçları için bazı yerlerde yeni arsalar satın alınıyor. Geçen 2016 yılında Sliven, Stara Zagora, Dobriç, Plovdiv bölge müftülükleri tarafından arsalar satın alınıp vakfa

Bejanovo'da yeni cami.

dönüştürülmüştür.

Müslüman halk arasında vakıf malları konusunda süistimaller olduğu rivayetleri dolaşıyor. Bunların aslı var mıdır?

Gerçekten bu tür söylentileri biz de duyuyoruz. Fakat meslektaşlarımızla inanıyoruz ki, bu sorunlar vakıf mallarının kullanışı ile ilgili bazı hususları bilmemekten kaynaklanıyor. O yüzden bu söylentilerin kötü niyetle yapılmadığına inanıyorum. Hepimiz bilmekteyiz ki her Müslüman Encümen başkanı iş adamı değil, ticaret ve hesap-kitap alanında uzmanlığı yok. Bu şart da değildir. Bu amaçla belli aralıklarla encümenlerle toplantılar düzenlenerek vakıf mallarının idaresi konusu çeşitli yönleri ile konuşulmaktadır. Öte yandan süistimaller tespit edildiğinde ilgili kurul ve birimlerimizce gerekli hukukî işlemler başlatılmaktadır. Ne yazık ki, bu türden birkaç olay yaşanmış ve hukukî süreçleri devam etmektedir. Fazla bir maddî zarar söz konusu olmamasına rağmen, bu kişiler gereken hukukî cezayı alacaktır.

Başmüftülük teşkilâtının mâlî durumu nedir?

Her yıl gelirlerde artış gözlemlense de Başmüftülükte büyük bir gelir açığı var. Başmüftülüğün bütün imamlara ve vaizlere maaşlarını ödeyebilmesi ve dinî eğitim faaliyetlerini sürdürebilmesi için gereken miktar yıllık 10 milyon levanın üzerindedir, maddî altyapı ile ilgili rakamları daha önce zaten zikrettim. Bir karşılaştırma yapmamız gerekiyorsa, bu yıl içerisinde Başmüftülük bütçesine yaklaşık 6.5 milyon leva gelir planlamaktadır. Bu miktarın çoğu geçen yıl içerisinde yürütülen kampanyalardan sağlanan gelir miktarı göz önünde bulundurularak tahminî olarak belirlenmiştir.

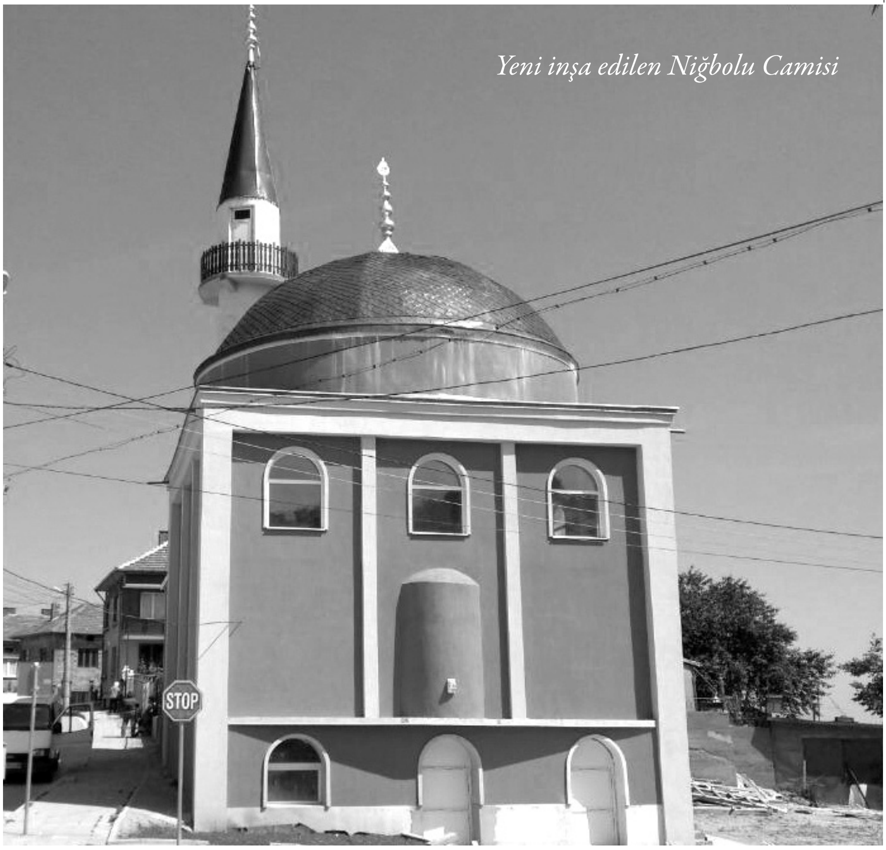

Yeni inşa edilen Niğbolu Camisi

İmamlar maaşlarının düşüklüğünden yakınıyor? Bu sebeple gençlerin yurtdışına gittiği gözlemleniyor, bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Ne yazık ki, bu itiraz götürmeyen bir gerçek. İnsanlara beşikten mezara kadar dini tebliğ edecek olan imamlara ödenen maaşlar oldukça düşük ve biz biliyoruz ki, onların bu işe devam etmeleri Allah (c.c) nin rızasını kazanma niyetiyledir.

Matematiksel bakınca gerçekçi görünmese de her yıl bazı yerlerden kısıp bazı yeni faaliyetler yürüterek maaşların az da olsa yükselmesi için uğraşıyoruz. Ekleyebileceğim tek şey var. Düşük maaşlarına rağmen hâlâ içtenlikle görevlerini sürdürenlere teşekkürlerimi sunuyorum. Allah onlardan razı olsun, onları Hazreti Muhammed'in bize bıraktığı mirastan ayırmasın.

Bu yıl içerisinde Müslüman halktan, bağış yapacak kimselerden maddî yardım beklediğiniz projeler var mıdır?

Bu yıl içerisinde maddî durumu olan bütün Müslümanların Başmüftülüğün organize ettiği İslâmî Eğitim Haftası, Yetimler Haftası ve buna benzer kampanyalara destek sağlayacaklarını umuyorum. Bunlar Başmüftülükten çok Müslüman toplum için faydalıdır. Çünkü bu, Müslümanlar olarak aramızda yapmamız gereken temel görev paylaşımını yerine getirme konusunda yardımcı olmaktadır. Çocuklarımıza ve eğitime yatırım yapalım, çünkü bizim geleceğimiz onlardır.

Sayın Başmüftü Yardımcım, bize ayırdığınız zaman ve sorularımızı cevaplayarak bizleri aydınlattığınız için size teşekkür ederiz.

Kısa da olsa "Müslümanlar" dergisi okurları için Başmüftülükle ilgili bazı teknik detayları açıklayabildiğim için ben de teşekkür etmek isterim. Aynı zamanda herkesi hayırda yarışa ve kötülüğe karşı çıkmaya davet ediyorum. Allah hepimizden razı olsun. Allah'ın selâmı üzerinize olsun.

ÇOCUK YETİŞTİRMEYE DAİR

NURCAN MUSTAFA İLÂHİYATÇI

Din ya da İslâm dediğimizde insanın aklına Rabbini tanıması ve O'na nasıl ibadet edeceğini bilip uygulaması geliyor. Namazımızı nasıl kılacağımız, orucumuzu nasıl tutacağımız, zekâtımızı nasıl vereceğimiz gibi konularda ilmihâl bilgileri öğrenilip takip ediliyor. Fakat nasıl eş olunur, nasıl evlâtlık yapılır, nasıl çocuk yetiştirilir soruları sadece belirli bilim dallarına havale ediliyor. Sanki bu soruların cevapları sadece pedagoglar, psikologlar gibi bilim adamlarını ilgilendiriyor. Böyle bir anlayış sebebiyle namazında niyazında birini çocuğuna şiddet uygularken görebiliyoruz veya hacı dediğimiz kişinin yalan söylediğine şahit olabiliyoruz. Oysa din hayatın her alanında insanı kuşatmalı.

Bu yüzden ilk görevimiz, kendi yazdığımız kitabımıza göre çocuk yetiştirmemek olmalı, bilakis kişi kendi anne babalığını hayat kitabı olan Kur'ân ve sünnete göre yapmalı, evlatlarını bu kaynaklar doğrultusunda yetiştirmelidir.

Bizler peygamberlerin, sahabenin, evliyanın hayatlarını okurken geçmiş hikâyeler gözüyle okuduk. Dudak ve gözlerimize ilişti yazılanlar, ama kalbimize, sinelerimize sinmedi, dokunmadı. Oysa onların her biri bizlere örnek olarak seçilmis birer eş, baba, arkadaş, kardeş modeliydi. Zira Kur'ân-ı Kerim'de Rabbimiz "Allah peygamberlere eşler ve çocuklar da vermiştir." (er-Rad, 13/38) buyurmaktadır. Bu nedenledir ki, elçiler sadece insanlığa nasıl kul olacağını, nasıl ibadet edilecegini göstermekle kalmamış, eş ve ebeveyn olarak üzerinde durulması gereken noktaları bizzat kendileri yaşayarak model olmuşlardır.

Anne-baba olmanın en zor yanı çocuklarla nasıl işbirliği yapacağımızı bilemememizdendir. Bu konuda doğru yolu bulabilmenin yolu, çocuklarımızın yetişme dönemi ile ilgili özellikleri bilmemizle başlar. Ayrıca biliyoruz ki, peygamberler söyledikleri hakikatleri bizzat yaşayarak hayatlarıyla göstermişlerdir. Onlar, çocukların yapamadıklarına değil, yapabildiklerine dikkat çekmişlerdir. Sözlerine tabi olunmadığı zaman kızmamış, öfkelenmemiş, tatlı dil ve güler yüzlerini kaybetmemişlerdir. Öğretmede orta yolu tutmaya ve insanları bıktırmaktan uzak durmaya riayet etmişlerdir. Dinî yükümlülükleri yavaş yavaş ve basamak basamak, tedricî bir sistemle öğretmişlerdir. Her zaman orta yolu bularak kişisel farklılıklar gözetmeden Allah'ın yarattığına saygı ile değer vermişlerdir. Çocuğun fikrine, düşüncelerine ve duygularına saygı göstermişlerdir. Dinî konularda her zaman hal diline önem vermişlerdir. Bütün peygamberler çocuklarını son ana kadar eğitmiş ve onlara nasihatlerde bulunmuşlardır.

Çocuklara yaptığımız en büyük haksızlık ise onların fıtratını değiştirmek isteyişimiz oldu. Bügün çocuklarda karşılaşılan neredeyse bütün problemlerin temelinde çocuğun kendi gibi olmasına izin verilmemesi yatmaktadır. Günümüz anne-babaları kendisi olan çocuğu beğenmeyip ona kafalarında kurdukları proje çocuk gözüyle bakmaktadırlar.

Biz önce çocuğumuzu tanımalıyız. Onların fıtraltarında bir Hazreti Bilâl adayı var iken biz onlara Hazreti Ömer gibi olma yükümlülüğünü vermeye çalışıyoruz.

Anne babaların coğunlukla yaptığı yanlışlardan bir diğeri ise çocuklara emanet gözüyle bakmamaktır. Bu emanet algısı oluştuğunda daha ılımlı ve doğru terbiye metotları uygulayacağımıza inanıyorum.

Çocuğun insan olmaktan kaynaklanan kıymeti vardır. Yaratanından ötürü ona saygı duyulması gerekir. İnsan ne gördüyse nesilden nesile onu taşır, onu aktarır. Günümüzde çocuklarımızı âyet düsturuyla değil de âdet düsturuyla büyütmeye çalışıyoruz. Oysa doğrusu, âdetlere göre değil, ayetlere göre çocuk yetiştirmektir.

Çocuklar anne babasının adımlarını takip eder. Halk arasında bu duruma taklit denir. Bir menkıbede şöyle anlatılır: Baba oğluna der ki;

- Oğlum, ayağını nereye koyduğuna, nereye bastığına dikkat et!

Çocuk babasına şöyle cevap verir:

- Babacığım, sen dikkat et! Ben senin adımlarını izliyorum!... ۞

ÇAĞIMIZIN TEHDİDİ SİBER SAVAŞLAR

CELÂL FÂİK
BAŞMÜFTÜLÜK GENEL SEKRETERİ

Eskiden kapımızı kapadığımızda kendimizi güvende hissederdik, oysa şimdi her an her yerde izlenebilmekteyiz. Güvenliğin bu kadar arttığı bir ortamda mahremiyet alanımız niye bu kadar daraldı?

İnternet ortamında her gün milyonlarca saldırı gerçekleştiriliyor ve internet bağlantısı olan herkes bu siber tehditler altındadır. Bu tür ataklar genelde üç kategoriye ayrılıyor: Devlet destekli, finans çevrelerince düzenlenenler, bir de siyasî eksenli saldırılardır.

Bunlar arasında en tehlikelisi, devlet destekli gelişmiş siber saldırılardır. Bu çerçevede gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler kendi siber ordularını kurmakta ve herhangi bir siber saldırıya karşı veya gizli olarak herhangi bir ülkeye kaşı internet alanında bir savaş yürütmektedir. Bunlar arasında batılı ülkeler, Çin, Rusya ve İran ön plana çıkmaktadır. Devletlerce yapılan siber saldırıların üç hedefi var: Askerî – siber ordu olarak gelirler ve istihbaratınızdan bir şeyler çalmaya çalışırlar. Siyasî – politik duruma göre devletlere karşı savaş yürütürler. Ekonomik – devletteki gizli yönetilen ekonomiyi ve gelişimini takibe, hatta çalmaya çalışırlar.

Devletler açıktan bir ülkeye siber ya da fizikî saldırı gerçekleştirmez, çünkü bu uluslararası kurallara aykırıdır. Peki, öyleyse, biz ülkelerin siber kapasitesini nereden biliyoruz? Yaptıkları saldırılardaki motivasyonu bulup bu kişilerin bu sisteme niye saldırı yaptıkları, hangi bilgileri çalmaya çalıştıkları ve bu esnada kullandıkları tekniklerin neler olduğunu analiz ettikten sonra bir sonuca vararak bilgi sahibi olabilmekteyiz. Ama bize gelen saldırı ile ilgili bilgiden hareketle şu veya bunun saldırıyı yaptığını da söyleyemeyiz, çünkü internet ortamında herkes birileri olarak görünebilir. Bu işin uzmanları bir siber saldırı yaparak bunun Madagaskar'dan veya Kamboçya'dan geldiğini gösterebilirler.

2010'da NATO stratejik konsepti imzalandığında kabul edilen maddelerden birisi de şuydu: NATO üyesi herhangi bir ülkenin yapacağı siber saldırı, gerçek savaş sebebi sayılacak ve buna göre karşılık verilecektir. İşte bizim ülkemiz de NATO üyesi bir devlet olması hasebiyle bu sözde koruma kapsamına girmektedir. Dünyanın en iyi matematikçilerini ve internet alanında gözde kadroları yetiştiren ülkemiz, zayıf ekonomisi sebebiyle bu beyinleri kaçırmakta ve yabancı ülkelere göç etmelerine engel olamamaktadır. Maalesef devletimizin iyi bir siber korunma kalkanı şu anda mevcut değil, her alanda olduğu gibi bu alanda da pek geri kalmış durumdayız.

Bugün bir Balkan savaşı yok, artık bir Çanakkale cephesi de yok. Ancak bilgi savaşı var. Bilgi kimin elinde ise, dijital platformda bunun için kim çabalıyor ve imkanlarını geliştiriyorsa, işte o ülke ve şahıslar parlayan teknoloji yıldızlarıdır. Çünkü bilgi, para birimi konumundadır. Bilgiye sahip olan herşeye sahip olmuş oluyor ve ülkelerinde de söz sahibi olabiliyor, dolayısıyla bilgi güç demektir.

Yanlış anlaşılan bir husus da siber dendiği zaman bunun sadece bilgisayar üzerinden gerçekleştirilen bir saldırı tehdidi olarak algılanmasıdır, oysa saldırılar endüstriyel alanda da olabilmektedir. Üretim, günlük hayat, tıp, sağlık gibi her alanda bu mümkün, çünkü endüstriyel elektronikle beraber nano elektronik cihazlar kullanılmaya başlandı. Bunlara internet bağlantısı olmaksızın da saldırılar yapılabilir, hatta elektromanyetik alana müdahalede bulunarak da herhangi bir cihaz durdurulabilir.

Bunun en çarpıcı örneği, kalp pili taşıyan bir kişinin öldürülebileceğini iddia eden bir araştırmacının konferans için gittiği San Francisco'da etkinlik öncesi otel odasında ölü bulunmasıdır. Yani bunun suikast silahı haline getirilebilecek bir bilgi olduğunu ve devletlerin eline geçtiğini düşündüğümüzde akıl almaz bir boyut alıyor. O yüzden siber demek, sadece elinizdeki bilgisayarın içindeki elektronik postayı hack'lemek veya telefondaki resimleri görmek değildir. Bugün tehdit çok daha büyük ve gittikçe akıl almaz boyutlara ulaşmaktadır. ۞

ÇOCUKLAR VE İSLÂM

EMİNE BAYRAKTAROVA
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Bilgi ve teknolojinin yüksek seviyeye ulaştığı ve pek çok alanda hayatımızı kolaylaştırdığı bir çağda yaşıyoruz. Hızla geliştirilen teknolojiler sayesinde ilerleme, refah ve gelişme sağlanırken, dünyamızda barış, huzur, adalet ve mutluluktan bahsetmek gitgide zorlaşıyor. İnsanoğlu tarih boyunca tecrübe edindiği süreç neticesinde demokrasi modeline ulaşmıştır. Ne var ki, demokrasinin de çağımızdaki şiddeti, gözyaşı ve acıyı dindirmediği, hatta artırdığını görüyoruz. Gün geçtikçe dünyamız daha az güvenilir bir yer haline geliyor.

> *“Dünya huzur ve barışı büyük bir tehlike altında bulunduğu, çocukların özellikle hedef seçilip öldürüldüğü, eziyet gördüğü, canlı bomba olarak kullanıldığı 21. yüzyılda İslâm dininin yüksek değerlerine ve Hz. Muhammed (s.a.s.)'in üstün ahlâk öğütlerine sıkı sıkıya sarılmaya ihtiyaç vardır. Geleceğimizin aydınlığı ve teminatı olarak çocuklarımızın mutluluğu, dünyada olup bitenleri doğru bir şekilde anlamlandırmaları için çocuklarımıza Allah ve Peygamber sevgisini, adalet ve hak duygularını aşılamalıyız.*

Peygamber Efendimiz, asırlar öncesinde çağdaşlarına verdiği evrensel mesajlarla, yeniliklere açık olduğunu, ilerleme, gelişme ve dinamizmin insanlığa mutluluk getirdiğini haber vermiştir. Bunun yanısıra adalet, hak, merhamet, ahlâk gibi İslâm'ın temel değer ve prensiplerini de uygulayarak mutlaka gözetilmesi gerektiğini buyurmuştur. Bu prensip ve değerlerden uzaklaşmanın bedeli çok ağırdır. Bu bedeli ne yazık ki, günümüzde en ağır şekilde çocuklar ödemektedir. Zira, Suriye, Irak, Afganistan, Yemen olmak üzere İslâm coğrafyasının çeşitli bölgelerinde iç savaş koşullarında kalan çocuklar acımzsızca katledilmekte, işkence ve kötü muameleye maruz kalmaktadır. 2014'te UNICEF'in hazırladığı rapora göre 2011-2014 yılları arasında Suriye'de 10 bin çocuk öldürülmüştür. Ayrıca savaşta anne-babasını veya ailesini kaybeden ve kimesiz kalarak ülkesini tek başına terk etmek zorunda kalan on binlerce çocuk var. Suriye başta olmak üzere, Irak ve Yemen'deki savaş ve çatışmalardan etkilenen çocukların sayısı 20 milyondan fazladır. Bu istatistiki bilgiler ürkütücü ve endişe vericidir.

Çocukları Allah'ın hediyesi, ihsanı ve lütfu olarak gören Peygamber Efendimiz, 15 asır önce onların öldürülmelerini yasaklayıp vahşet olarak niteleyerek korunmalarını ve iyi terbiye edilmelerini, onların sevgi ve şefkat ile yetiştirilmelerini öğütlemiştir. Toplum geleneğinde sevginin açıkça gösterilmediği bir devirde çocukları sevmekten ve sevindirmekten çekinmemiştir ki, sevmeyi ve sevilmeyi büyüklerinden öğrenecek olan çocukların gelişmeleri açısından herkese güzel bir örnek olmuştur.

Örneğin bir defasında Akra bin Habis, Peygamberimizi Hazreti Hasan'ı öperken görmüş ve şöyle demiştir: “Benim on çocuğum var. Şimdiye kadar hiçbirini öpmedim. Bunun üzerine Peygamberimiz, “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz” buyurmuştur. Yine bir gün bedevinin birisi gelerek Peygamberimize, “Ya Rasûlâllah, siz çocukları öper misiniz? Biz onları öpmeyiz.” dedi. Böyle bir soru karşısında Peygamberimiz,

"Allah senin kalbinden merhamet duygusunu almışsa ben ne yapabilirim?" demiştir.

Hazreti Peygamber, kendi çocuk ve torunlarıyla eğlenmiş, hatta namaz kılarken bile onlarla ilgilenmiş ve bu davranışları diğer sahabîlerin çocuklarına karşı da sergilemiştir. Onlarla büyükler gibi şakalaşır ve konuşurmuş ki, şahsiyetlerini kabullendiğini göstererek örnek bir davranış ortaya koymuştur.

Peygamberimiz çocuklara gösterdiği şefkatte din ayrımı yapmazdı. Peygamberimizin bir Yahudînin hasta çocuğunu ziyaret etmesi bunu göstermektedir. Barış zamanındaki bu güzel davranış savaş esnasında da devam etmiştir ki, Peygamberimiz açık ve net talimatları ile kadınlara, çocuklarla karşı savaşılmamasını buyurmuştur.

Savaş esnasında mutlaka uygulanması gereken ahlâkî prensiplerden biri de çocukların öldürülmemesi, onların zarar görmemesi ilkesi olmuştur. Peygamberimiz bir savaş sonrasında, öldürülmüş olarak gördüğü düşman çocuklarına çok acımış ve üzülmüştü. Sahabîler, "Yâ Rasûlâllah, onlar müşrik çocuklardır, niçin üzülüyorsunuz?" diye sorduklarında Peygamberimiz: "Onlar doğdukları gibi duruyorlar. Sakın çocukları öldürmeyin, aman çocukları katletmeyin. Her can ilk yaratılışta tertemizdir" buyurmuştur. Zira, çocukların babası gayr-ı müslim de olsa, kendilerini ergenlik çağına gelmedikçe mükellef sayılmamaktadır. İslâm fıtratı üzere doğdukları için masumluklarını muhafaza etmektedir. Bu nedenle düşman da olsa çocukların öldürülmemesi gerektiğini, çünkü onlar suçsuz ve cennetlik olduklarını haber vermiştir. Çocukların hayatı her hal ve şartta korunmalıdır. Savaş halinde, düşman çocuklarına Müslüman çocukları gibi davranmak esası kabul edilmiştir.

Bugün dünyamız kargaşa, şiddet ve korku belâsı ile kuşatılmıştır. Dünya huzur ve barışı büyük bir tehlike altında bulunduğu, çocukların özellikle hedef seçilip öldürüldüğü, eziyet gördüğü, canlı bomba olarak kullanıldığı 21. yüzyılda İslâm dininin yüksek değerlerine ve Hz. Muhammed (s.a.s.)'in üstün ahlâk öğütlerine sıkı sıkıya sarılmaya ihtiyaç vardır. Geleceğimizin aydınlığı ve teminatı olarak çocuklarımızın mutluluğu, dünyada olup bitenleri doğru bir şekilde anlamlandırmaları için çocuklarımıza Allah ve Peygamber sevgisini, adalet ve hak duygularını aşılamalıyız. Onlara merhamet ve vicdan duygularını kazandırmalıyız. Zira "merhamet etmeyene merhamet olunmaz".

ÇOCUKLARINIZI ÖLDÜRMEYİN...

"...Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız..." (el-Enam, 6/151)

Tarih kitaplarından bilindiği gibi, cahiliye döneminde bazı Araplar rızık korkusu ve endişesiyle çocuklarını öldürüyorlardı. Kur'ân'ın inmesi ile Cenâb-ı Hak bu acımasızlığı haram kıldı ve yasakladı. Çünkü her insanın hayat hakkı vardır. Çocuğun hayat hakkı anne karnında başlamakta ve doğduktan sonra da devam etmektedir. Ekonomik endişe yüzünden, çocukların hayat haklarının ellerinden alınamayacağını vurgulayan bu âyet-i kerime, hayat hakkına farklı bir boyut kazandırmıştır.

Üstelik burada dikkat edilecek başka bir husus da var. Âyette "Sizi de onları da biz rızıklandırırız." buyrularak onların rızıkları bizim rızkımızla beraber anılmıştır. Bundan da anlıyoruz ki, bizim rızıklarımız da onların rızıklarına bağlıdır. Yani çocukları bizim doyurup beslememiz şöyle dursun, aksine biz de onların sayesinde doyuyoruz. Çünkü Cenâb-ı Hak, hem babanın hem de evlâdın rızkının kefilidir ve rızkı da ancak O verir. Fakirlik korkusuyla çocukları öldürmenin en büyük günahlardan oluğunu beyan eden bir hadis-i şerifte şöyle anlatılıyor: *Abdullah bin Mesud diyor ki, "Peygamberimize, 'Allah katında en büyük günah nedir?' diye sordum. O da: 'Seni yaratan Allah'a ortak koşmandır.' buyurdu. Dedim ki: 'Şüphesiz ki, bu büyük bir günahtır. Peki sonra hangisidir?' Rasûl-i Ekrem, 'Seninle birlikte yemek yiyeceğinden korkarak çocuğunu öldürmendir!...' diye cevap verdi."* (Buhari, Müslim)

BİR BABANIN OĞLUNA ÖĞRETMESİ GEREKEN EN ÖNEMLİ HUSUSLAR

(Lokman Suresinin 13-19. Ayetlerinin Tefsiri)

SEFER HASANOV
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Vaktiyle Lokman, oğluna nasihat ederken (ki bu durumda biz ona hikmeti vermiştik) şöyle demişti:

Ey oğlum! Allah'a ortak koşma! Çünkü gerçekten şirk çok büyük bir zulümdür.

Ve biz insana, anne-babası hakkında şunu tavsiye ettik, ki annesi onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak taşımış ve sütten kesilmesi de iki yıl içinde olmuştur: - Bana ve anne-babana teşekkür et! Dönüş, ancak Banadır.

Ve eğer ikisi, hakkında hiç bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için seni zorlarsa, onlara boyun eğme; bununla birlikte, bu dünyada, onlarla güzel geçin. Bana yönelen kimsenin yoluna uy. Sonunda, dönüşünüz ancak banadır; sonra yaptıklarınızı size bildireceğim.

Ey oğlum! Bir şey, bir hardal tanesi ağırlığınca olup bir kayanın içinde veya göklerde ya da yerin derinliklerinde bulunsa bile, Allah onu getirecektir. Allah, gerçekten en ince şeyleri bilir, herşeyden haberdardır.

Ey oğlum! Namazı dosdoğru kıl, iyiliği emret, kötülükten sakındır ve başına gelene sabret. Evet bunlar, emredilen işlerdendir.

Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme; gerçekten Allah, kendini beğenip övünen hiç kimseyi sevmez.

Yürüyüşünde tabiî ol, sesini kıs, çünkü seslerin en çirkini elbette eşeklerin sesidir.

Kur'ân-ı Kerîm'de Lokman, Allah'ın kendisine hikmet bahşettiği bir kişi olarak zikredilir. Söz konusu hikmet de verdiği sonsuz nimetler için Allah'a karşı duygu, söz ve eylemlerle yapılan şükür şeklinde gerçekleşir. "Ey oğum!" diye oğluna hitaben başlayan babanın öğüdü, söz konusu şükrün en belirgin tezahürüdür. Nasihatin ilk sözleri olan "Ey oğlum! Sakın Allah'a ortak koşma! Çünkü şirk çok büyük bir zulümdür", ifadesi sevdiğini, Allah'ın tevhid hakikatine halel getiren inanç, söz ve tavırlardan korumayı amaçlamaktadır. Bu yasağın sebebi olarak şirkin çok büyük bir zulüm olduğu gerçeği ifade edilmiştir, çünkü Allah'a şirk koşmakla insan var oluşunun asıl gayesi olan Allah'a kulluk etmekten uzaklaşmış bulunmaktadır. Bunun sonucunda o, kendi mutsuzluğuna sebep olmakla birlikte sırf Cenâb-ı Hakk'a ibadet etme maksadıyla yaratılan diğer varlıkların da birçok sıkıntıya maruz kalmalarına neden olmaktadır. Lokman'ın bu ilk sözüyle, doğru inancın -ki bunsuz amelin geçerliliği mümkün değildir- teşekkülüne engel olanın izale edilmesi hedeflenmektedir.

Peşi sıra, birbirini takip eden iki

ayetle Allah Teâlâ, insanın gelişmesine atıfta bulunarak ebeveyne itaat etmeyi emretmektedir. Fakat anne-babanın çocuğundan şirk işlemesini istemesi durumunda onların isteği yerine getirilmemeli, aynı zamanda bu istek, onlara karşı düşmanlık besleme ve düşmanca hareketlere itmemelidir. Ebeveyn ile ilişkiler, Allah'ın emir ve yasakları çerçevesinde ve dönüşün yalnızca O'na olacağı ile dünyada yapılan amellerin hesabının ancak O'na verileceği düşüncesi kapsamında değerlendirilmelidir. Ayetlerde anne-babaya saygının öneminin hatırlatılması suretiyle Lokman'ın, yani bir babanın oğluna ögüt olarak söylediği sözleri daha da önem kazanmaktadır.

Devam eden nasihatiyle Lokman, "Ey oğlum! Bir şey, bir hardal tanesi ağırlığınca olup, bir kayanın içinde veya göklerde ya da yerin derinliklerinde bulunsa bile, Allah onu getirecektir. Allah, gerçekten en ince şeyleri bilir, herşeyden haberdardır"; diyerek oğluna şu veya bu yönde bir eylem yaptırmadan önce, Allah'ın sonsuz bir gücü olduğu ve ilminin herşeyi kuşattığı şuurunu oluşturur. İman temelini attıktan sonra, ki amellerdeki ihlâs buna bağlıdır, yine "Ey oğlum!" diye sevgi ve güzel niyet içeren bu ifadeyle baba, oğluna Yaratıcı ile münasebeti canlı tutan en önemli faktör konumundaki namazı titizlikle kılıp kaçırmamasını, din tarafından tespit edilen evrensel insanî değerleri yaymasını ve zarar verici şeylerden sakındırmasını emretmektedir.

Ayrıca bunun akabinde başına gelecek sıkıntı ve zorlukları sabırla aşmayı öğütlemektedir. Oğluna Allah'a yakın olma ile toplumun huzur ve mutluluğunun bir bedeli olduğu ve hakikatten taviz vermemekten ötürü meydana gelen beden ve ruh yaralarının ancak sabırla sarılacağı fikrini nakşetmektedir. İnsan, sabrı sayesinde imanının hakikat ve samimiyetini ispat etmiş olmaktadır. Söz konusu ayette namaz, iyiliği emretme, kötülüğü men etme ve sabır, bir bütünün unsurları olarak ele alınmıştır.

Öğütlerin sonu olarak Lokman, bakış, yüz ifadesi, ses tonu, yürüyüş şekli gibi kişinin bütün davranışlarında imanın belirleyici olması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu son sözlerinde, kibir, gurur ve öfke gibi kusurlar, kişinin onlardan daha kolay kaçınması ve bunların kendisinde nefretle kin uyandırması için çok canlı bir şekilde tasvir edilmiştir. Böylece Kur'ân'da Lokman'ın kişiliği, çocukları eğitmede takip edilmesi gereken bir örnek model olarak takdim edilmekte ve kişiliğin oluşmasında imanın rolüne işaret edilmektedir. ۞

Ah Köyüm, Vah Köyüm!

(Bu şiir Hitrino/Şeytancık'taki facia üzerine yazılmıştır)

Köyüm, köyüm, canım, yemyeşil köyüm
Ne oldu sana, kim bağladı acı düğüm?
Yürekleri, bu hâlin çaresiz burkuyor!...
Çatında yine kara kuşlar mı ötüyor?

Kış, kış uç buralardan ey meçhul kuş!
Yaktın ocakları, çaresiz bıraktın bucakları!
Nereden geldin bu diyara ey kuş?...
Köyüm dağıldı, yemyeşil yerim yandı!

Destanın hangi şiirde barınsa, karartıyor.
Koca mavi gök, kapkara boyanıyor.
Bu şiir bitmez, yüreğim sırılsıklam,
Ağla bedbaht gönül, ah ne yapsam?

Bir gümbürtü, bir kiyamet ocağı,
Nerede kaldı, bu cennet bucağı,
Senelik yârları acımadan ayırdın,
Kara kuş! Diyarları mı şaşırdın?

Yalnız kaldı maalesef, yetimler, öksüzler,
Yüreğimi söndürmek için az gelir seller,
Yandım, kül oldum, derdimi anlar bir tek Allah!
Bir ayet düştü yine dilime İnnâ Lillâh!

Nejdet Ridvan
Şumnu, Nüvvab İHL

18.12.2016

AİLE İÇİ İLETİŞİM VE ÇOCUK

BILÂL COŞKUN
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Çocuklar bir ağacın verdiği en değerli ürün, yani meyvesidir. İyi ve sağlıklı ağaçlardan iyi ve olgun meyve, bakımsız ve sağlıksız ağaçlardan genelde kavruk ve kurtlu meyveler toplanır. O halde bu kadar önemli olan bir süreçte aile içi iletişim ve çocuğun eğitim süreci nasıl olmalıdır? Ebeveynler ve eğitimciler, makul sınırlar içinde ve dengeli olarak ahlâkî prensipleri çocuklara kazandırmalıdır. Temizlik, doğruluk, cesaret, iffet, adalet, hikmet gibi ahlâkın temel faziletleri, olaylar içinde sebep ve sonuç ilişkileri ortaya konarak, özellikle temyiz yaşı olan yedi yaşından itibaren çocuklarla uzun uzun konuşup sonuçları gösterilerek ve yaşanan olaylarda en uygun davranışların neler olabileceğini kendilerinin bulmalarına yardım edecek bir rehberlik anlayışı geliştirilmelidir.

Çalışkanlık, fedakârlık, paylaşma, başkasını düşünme gibi ahlâkî prensipler, çocuklara örnek olarak kazandırılacak faziletlerdendir. Bu faziletleri çocuk aile içinde yaşayarak, örnek alarak kazanır. Eğer ebeveynlerin söylemleriyle yaşadıkları arasında uygunluk yoksa, çocuğun bu faziletleri kazanması güçleşir. Sadece kendi menfaatini düşünen ve üstünlük isteği halinde gelişen davranışlar diğergâmlık duyguları doğuramaz. Fedakârlık, başkasını düşünme ve anlayış gösterme ise çocuklarda yüksek duygular doğurur. Ancak kendi ihtiyaçlarını da hiçe sayan aşırı fedakârlıklar ve feragatler de kendine güven ve ruh sağlığını bozan etkilere sebep olabilir. Ahlâk eğitiminde itidal sağlanmalıdır. Böylece çocukların kendine saygı ve güven duyguları kuvvet kazanmış olur.

Çocuklar gözetim altında tutulmalı, ancak bu gözetim çocuğun bütün hareketlerini kısıtlayan bir baskıya dönüşmemelidir. Çocukluğunda ihmal edilen, hiçbir ahlâkî kayıt altına sokulmayan çocukların, gençlik ve ileri dönemlerinde ahlâkî eğitimleri güç olduğu gibi, kendilerine ve başkalarına saygı duymaları, kabiliyetlerini geliştirmeleri ve kendilerini tanımaları da zorlaşır.

ÇOCUĞUNUZUN ELİNİ BIRAKMAYIN!

Çocuğun yetiştirilmesi sürecinde anne-baba bir çok engelle karşılaşabilir. Maddî imkânsızlıklar, sosyal çevrenin yetersizliği, insanlık değerlerine karşı propaganda bu engellerin bazılarıdır. Aile içinde de birçok problem do-

ğabilir. Sis bir yere çökerse, oranın dağ mı göl mü olduğu pek önemli değildir. Her yerde problem görülebilir. Her durumda anne ve baba için üç kolaylık vardır: İlgi, sevgi ve saygı. Bunlardan hiçbirisi için para ödemek zorunda değilsiniz ve çaresiz kalmak gibi bir durum da meydana gelmez.

Arzulanan seviyede bir hayatınız olmayabilir, ama bu kişiliğinizin, anlayışınızın ve davranışlarınızın kalitesiz olması anlamına gelmez. Sorumlu olduğunuz bireyler her zaman sizin ilginize, sevginize, anlayışınıza, öğütlerinize kısaca elinizden ve dilinizden sadır olacak her fiiliyata muhtaç ve tabidirler. Onlara yanlış örnekler ve yollar sunmak gibi bir lüksünüz yoktur. Çocuklarımız denek değildir, modernitenin dayattığı gibi onları kendi doğrularını bulmaları için başıboş bırakmak, özgürlük değildir. Onların elini bırakmamalı, masum ellerini suça uzatmalarını en başta eğitimle engellemeye çalışmalıyız. Döverek değil severek, şefkatle görevlerini hatırlatmalı, nasihat etmek ve karşılıklı iletişim mekanizmalarını kullanmaktan asla vazgeçmemeliyiz.

Son pişmanlığı yaşamamak ve yaşatmamak için ilâhî emirler doğrultusunda üstümüze düşen ve elimizden gelen herşeyi yapmalıyız. Bunu yaparken Hz. Musa'ya buyrulduğu üzere "kavli leyyin" (yumuşak ve halim konuşmak veya davranmak) yaklaşımıyla hareket etmeliyiz. Zira Yüce Allah bu ayetiyle en sert kalplerin ve nice zorlu süreçlerin yumuşak ve halim bir tavırla aşılabileceğini, sevgi ve yumuşaklığın tepkiyi değil etkiyi ve etkilenmeyi tetikleyeceğini işaret buyurmaktadır. O münasebetle çocuklarımızı sertlikle ve korkuyla değil, sevgi ve hoşgörüyle terbiye edelim. Anne ve babasının güler yüzüne alışmış olan çocuk kalbi, o gözlerin hüzünlenmemesi ve kaşların çatılmaması için zamanla kendisini terbiye edecek, anne-babasına olan saygısı korkunun bir ürünü olmayıp derin bir sevgi ve saygının gereği olacaktır.

Uzağa gitmeye gerek yok. Zira Kur'ân-ı Kerim'de Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'e, Hz. Yakub'un da ciğerparesi Hz. Yusuf'a "Ya Büneyye" (Ey yavrucuğum!) diye sevecen bir dille hitap etmelerini, onların da babalarına "Ya ebetî" (Ey babacığım!) şeklinde saygıyla cevap vermelerini ve aralarındaki mülâkatı bu halim üslupla gerçekleştirdiklerini görebiliriz. Aralarındaki hitabın bile sevgi patlaması şeklinde olduğunu, sert bir resmiyet ve mesafeyle değil, bizzat aşk ve muhabbetle gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kur'ân-ı Kerim'de Rabbimizin bu konuyu es geçmemesi ve özellikle vurgulu bir şekilde gözler önüne sermesi herhalde bir hikmete mebni olmalıdır. ۞

ÇOCUK DÜŞÜRMEK

HALİL HOCOV

"Çocuklarınızı öldürmeyin..."

(el-Enâm, 6/151)

Ebû Hüreyre (r.a.)'tan rivayet edildiğine göre, kadının birisi başka bir kadına taş atmış, darbe neticesinde kadın karnındaki cenini (çocuğu) düşürmüş, bundan dolayı Rasûlüllah (s.a.s.) "gurre" cezası verilmesine hükmetmiştir. (Buhârî). "Gurre" kavramı 5 deve değerinde maddî ceza demektir.

Öldürme yasağı, cenine zarar vermeden dolayı gurre cezası ve bazı öldürmelerle ile ilgili cehennem tehdidinin bulunması, İslâm ulemâsının çocuk düşürme (kürtaj) işleminin suç ve haram bir fiil olduğu görüşünü benimsemelerine sebep olmuştur.

Çocuk düşürmeyi tetikleyen üç sebep var: Anne hayatına yönelik tehlike, ceninin arızalı olduğu tespiti ve istenmeyen hamilelik.

Ceninin gelişmesinde belirleyici olan zaman dilimi ruhun üflenmesidir (üçüncü ay). Tohumun ana rahmine düşmesinden 120 gün geçinceye kadarki dönemde çocuk düşürmek konusunda İslâm âlimleri muhtelif görüşlere sahiptir. Normal şartlarda ceninin normal bir insana dönüşeceğinden hareketle bütün gelişim aşamalarında ceninin dokunulmazlığı ağır basmaktadır. Bu sebeple Hanefî ulemâsı üçüncü aya kadar çocuk düşürmenin haram olduğunu kabul etmiştir, ancak anne hayatına yönelik bir tehlikenin var olduğu ispat edilirse, bu durum istisna tutulur, haramlık sözkonusu olmaz. Zira annenin hayatı ceninin hayatından daha önemlidir. Çünkü onun doğumunun esasında anne yatar, bu yüzden cenin annenin ölümüne sebep olmamalıdır. Böyle bir durumda çağdaş yöntemlerle tehlikenin ölçüsünü tespit edecek uzman doktorun görüşü önemlidir.

120 günü geçen cenin hususunda düşürme/kürtaj işleminin haram ve suç olduğu konusunda icmâ, âlimlerin görüş birliği vardır. Böyle bir şeyi işleyenler günahkârdır. ۞

DİL OLA...

AYŞE HALİL İLAHİYATÇI

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı
Söz ola ağılı aşı,
Bal ile yağ ede bir söz
Yunus Emre

Biz kadınlar, o kadar çok konuşuruz ki, konuştukça içimiz açılır, damarlarımızdan ateşler fışkırır, kalbimiz son hız yapar... Yine de doymayız, doyamayız, çünkü çok konuşmayı bir marifet bilir, "ne kadar çok konuşursam, o kadar üstünüm" hissini kabul ettiğmiz için sürekli konuşuruz. Kadınlar dedim, çünkü yüzde 99 oranıyla kadınlar daha fazla konuşur ve bu istatistikî olarak kanıtlanmıştır. Fakat her ne kadar erkekler susuyor gibi görünse de, çağımızda onların da kadınları geçmek için yarıştıklarını görüyoruz.

"Allah'ın zikri dışında fazla kelâm etmeyin. Zira, Allah'ın zikri dışında çok kelâm, kalbe kasvet (katılık) verir. Şunu bilin ki, insanların Allah'a en uzak olanı kalbi katı olanlardır." (Tirmizî)

Atalarımız, "dilin cirmi küçük, cürmü büyüktür" dediği gibi, küçük bir et parçası, büyük suçlar, günahlar işler. Ne şaşılacak bir durumdur ki, etrafı dişlerle kelepçelenmiş olmasına rağmen, hislerine kapılan insan hiç düşünmeden o kelepçeyi kırıp karşı tarafı ok yağmuruna tutuverir. Sonra da vicdanını/egosunu rahatlatmak için "oh, iyi ki de söyledim, rahatladım bari ya" der. Halbuki karşı tarafı delik deşik ettiğini çok iyi bilir, zaten onun için bu cümleyi sarf eder. O, aslında ne yaptığının farkındadır, çünkü vicdan her zaman çalışır.

Peygamberimiz (s.a.s.) bizi bu hususta şöyle uyarır: "Allah'a ve âhiret gününe inanan kimse ya hayır ko-

nuşsun ya da sussun." (Tirmizî)

"Kim susarsa kurtulur." (Tirmizî)

"Kul, (bazen) Allah'ın rızasına uygun olan bir kelâmı, ehemmiyet vermeksizin sarf eder de Allah onun sebebiyle cennetteki derecesini yükseltir. Yine kul, (bazen) Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebep olan bir kelimeyi ehemmiyet vermeksizin sarf eder de Allah o sebeple onu cehennemde yetmiş yıllık mesafede aşağıya atar." (Buhârî, Müslim)

"Allah'ın zikri dışında fazla kelâm etmeyin. Zira, Allah'ın zikri dışında çok kelâm, kalbe kasvet (katılık) verir. Şunu bilin ki, insanların Allah'a en uzak olanı kalbi katı olanlardır." (Tirmizî)

Yine Tirmizî'de geçen bir hadiste şöyle buyurulur: "Kişinin mâlâyanî şeyleri terk etmesi İslâmının güzelliğinden ileri gelir."

Bu gibi hadislerin dilin âfetlerinden bahsederek bizleri uyarmasına rağmen, yine de kendimizi tutamıyor veya zaman zaman egomuzdan dolayı frenlemiyoruz.

Bir kısmımız, bu hadisleri bilmiyor, okumuyor, namaz kılıp yarım tesettürle veya hiç olmayan "tesettür"üyle dinini bilip yaşadığnı zannediyor. Bir kısmımız da gerçekten bilmiyor ve araştırmak da istemiyor. Çünkü rahatı, huzuru kaçıyor. "Benim kalbim temiz" deyip rahat rahat yaşıyor. Bir kısmımız da çok okumuş, her şeyi çok biliyor, her yerde çok konuşuyor, amele gelince de sıfırlaşıyor. Kısacası, günümüz portresi bundan ibaret. Her zaman istisnalar olabilir, fakat bu kaideyi bozmaz.

Ne yazık ki, biz susmayı eziklik olarak kabul ediyoruz. Çocuklarımıza da daha küçük yaşta "susma, konuş, kendini ezdirme, kendini savun" gibi ifadeler kullanarak, onların ahlâkını da İslâmî ahlâk olmaktan uzaklaştırmış oluyoruz. Peygamberimiz (s.a.s.) bir diğer hadisinde "Ben, haklı bile olsa münâkaşayı terk eden kimseye cennetin kenarında bir köşkü garanti ediyorum. Şaka bile olsa, yalanı terk edene de cennetin ortasında bir köşkü, ahlâkı güzel olana da cennetin en üstünde bir köşkü garanti ediyorum." (Ebû Dâvûd) diye bizlere müjde ve söz verirken biz daha neyin davasını güdüyoruz?

Erzurumlu İbrahim Hakkı hazretleri Mârifetnâme'sinde sözle ilgili şunu söyler: "Bu zaman sükût zamanıdır. İnsan iki küçük şeyin rehini olmuştur; biri yürek, diğeri ise dildir. Çok konuşmak ayıp ve âr, dilini tutmaksa şeref ve vakardır. Üç şey bütün âfetleri üzerine çeker. Biri şaka, diğeri mizah, öbürü de boş laftır. Fazla laf ayıpları meydana çıkarır ve kalplerin düşmanlığnı tahrik eder. Kişi diliyle insandır. Oysa ki, dili kendisine düşmandır. İnsanların en akıllısı kısır çekişme semtine uğramayan ve ahmakların işkence olan konuşmalarına karşı suskunluk sınırını aşmayandır."

Dinimiz ne kadar güzel bir din ki, bize nasıl ve ne kadar konuşacağımızı, kendimizi ve muhatabımızı muhafaza etmeyi, dilimizi nasıl kullanacağımızı öğretir, kısacası dünya ve ahirette iflâs edenlerden olmamamızı ister. Bizi en üstün varlık olan "insan" olma vasıflarıyla vasıflandırmaya çalışır. Rabbim hepimize dilimizin âfetlerinden korunabilmeyi, bu hadisleri yaşayabilmeyi nasip eylesin.

Kişi bile söz demini
Demeye sözün kemini
Bu cihan cehennemini
Sekiz uçmağa ede bir söz

Yunus Emre

KARDEŞİM OYUNCAK BEBEKLERLE, ÖZELLİKLE DE OYUNCAK HAYVANLARLA OYNAMAYI ÇOK SEVİYOR. ANCAK BUNUN CAİZ OLMADIĞI YÖNÜNDE BİR ŞEY DUYDUM, ÇÜNKÜ CANLI BİR ŞEYİ TEMSİL EDİYOR. BU DOĞRU MUDUR?

Cansızlara âit resimlerin ve oyuncakların mahzursuz olduğu bilinen bir hakikattir. Canlıya âit resimler, oyuncak bebekler, bahsedilen kurt, kuş resimleri çocukların oynamaları için olursa câiz olduğu kanaatı vardır. Peygamberimizin (s.a.s.) bizzat bir tatbikatından verilen örnek de bunun câiz olduğunu göstermektedir.

Nitekim Rasûl-i Ekrem Hazretleri (s.a.v.) bir ağaç atla oynayan kız çocuğunu görünce men etmemiş, oynamasına müsaade vermiştir. Bunun gibi delilleri toplamış olan fakihler, çocuk oyuncaklarının cevazına kani olmuşlar, alıp satmanın haram olmadığı hükmünü çıkarmışlardır etmişlerdir. Bu mevzuda bilgi veren Mısır Fetva Meclisi özetle şöyle demektedir:

„İmam-ı Ebû Bekir bin Arabî, İmam-ı Nevevi, İmam-ı Kastalânî ve diğerleri, eğer tapınma tehlikesi varsa, cisimli resimler ve figürler edinmenin haramlığında İslâm ulemasının ittifakını nakletmişlerdir. Yalnız bunlardan çocuk oyuncaklarını istisna etmişlerdir. Bu oyuncaklar ister çamurdan, ister kumaştan, ister şeker ve çikolatadan, ister pamuk ve odundan olsun fark etmez; deve, at, fil ve ayı gibi oyuncak da olsa hepsi câizdir, demişlerdir."

Ve Allah Teâlâ en iyi bilendir!

OSMANPAZARLI İSMAİL NİYÂZÎ EFENDİ – 2

HAYATI VE KİŞİLİĞİ

VEDAT S. AHMED

İlim adamı denince iki tür eseri akla gelir – talebe ve kitap. Bu açıdan baktığımızda İsmail Niyâzî Efendi, Osmanpazarı kasabasında din ve eğitim hizmetleriyle ömrünü geçirip birçok talebe yetiştirerek ve aynı zamanda eserler kaleme alarak XIX. yüzyıl ulemâsı arasında haklı yerini almıştır.

TELEBELERİ:

İ. Niyâzî Efendinin Osmanpazarı medreselerinin gelişmesinde, ilmin yaygınlaşmasında önemli bir yere sahiptir. Zira rahle-i tedrisinde yetişen çok değerli ilim adamları ve devamında onların da yetiştirdiği tanınmış ulema vardır. Bunların başında aslen Hezargradlı olan Muhammed oğlu Hacı Yunus Tâib Efendi gelmektedir ki, İ. Niyâzî Efendi tarafından şerhedilen bir esere notlar düşmüş ve kendisini "şârihin öğrencilerinden biri" olarak tarif etmiştir. *Şerh-i Mefhûmü'l-Ferâiz* adlı bir eseri vardır.

Âlim bir zat olan Osmanpazarlı Hüseyin Hüsnü Efendi de İ. Niyâzî Efendinin talebesinden olup *Hülâsatü'n-Nahiv* isimli eseri vardır. Akaid konusunda da eserinden bahsedilmektedir.

Osmanpazarı müftülerinden Mehmed oğlu Şakir de muhtemelen İ. Niyâzî Efendinin talebesi olup hocasının yazmış olduğu *İsagoci* şerhini tesvid etmiştir.

ESERLERİ:

İsmail Niyâzî Efendinin bugüne ulaşıp da tespit edebildiğimiz on iki eseri bulunmaktadır. Bu eserlerin bir kısmı ilim dünyasında tanınmakla birlikte, bir kısmı tanınmamaktadır. Bulgaristan'da bulunan resmî ve özel kütüphanelerde, İstanbul, Suudi Arabistan, Kuveyt, Mısır, Fas gibi dünyanın farklı kütüphanelerinde İ. Niyâzî Efendinin telif ettiği eserlerin yanı sıra istinsah ettiği kitaplar da mevcuttur. Arapça ve Türkçe kaleme aldığı eserlerinin arasında şerh, hâşiye ve tercümeler vardır. Bu eserler, Arap dili, mantık, fıkıh, edebiyat ve terbiye konularını içermektedir.

İ. Niyâzî Efendi, İslâmî ilim geleneğine bağlı kalarak kendi fikirlerini ön plana sürmek yerine Burhaneddin Zernûcî, Darendeli Hamza Efendi, Mehmed Birgivî, Sadreddin Konevî gibi âlimlerin eserlerine yazdığı şerh ve hâsiyelerle tanınmaktadır.

Eserlerinde derin ilmi görülmekle birlikte Türkçe kaleme aldıkları daha popüler seviyededir. Bu da eserlerini muhatap kitlesine, medrese talebeleri veya umum halka göre yazdığını göstermektedir.

İ. Niyâzî Efendinin eserleri arasında medreselerde okutulan Arap dili ile ilgili eserler ağırlıktadır. Bunların arasında *Kitâb-ı Binâ*, *Ref'u'l-Estâr fî Halli Muğlakâti'l-İzhâr*, *Maksûd Tercemesi* bulunmaktadır. Yine medreselerde mantık dersinde okutulan Îsâgûcî ile ilgili *İzhârü'l-Mukadderât alâ Îsâgûcî* ve *Şerhu Dibâceti Îsâgûcî* şerhlerini kaleme almıştır. Belâgat ilimlerinden vaz' konusuna, yani dil felsefesine dair *Elfâz fî Beyâni Vad'i'l-Elfâz* adlı risalesi de vardır. Taşköprüzâde'nin meşhur *Âdâbü'l-bahs*'inin *Kantaratü'l-Haceriyye* adlı şerhine yazdığı *Manzaratü'ş-Şeceriyye* adlı hâşiyei hicrî 1238 /1822/ senesinde Arapça olarak yazmıştır.

İ. Niyâzî Efendinin ilim dünyasında tanınmasına sebep olan eserlerinin en önemlileri ise şunlardır: *Tefhîmü'l-Mütefehhim alâ Ta'lîmi'l-Müteallim* adıyla Zernucî'nin eğitim, ahlâk ve ilim adabı konularını içeren eserine yaptığı şerh ve Birgivî'nin *Vasiyetnâme* adlı veciz ilmihalinin Ali Sadrî el-Konevî tarafından yapılan şerhini zamanın ihtiyaçlarına göre yorumlayarak kaleme aldığı *Şerh-i Niyâzî alâ Şerhi'l-Birgivî li'l-Konevî* Osmanlı'da ilk matbû eserler arasındadır.

Ticaret fıkhı ve ahlâkını konu edinen *Hamza Efendinin Bey' u Şirâ Risâlesinin Şerhi*, Darendeli Hamza Efendi'nin XVII. yüzyılda kaleme aldığı risalesinin daha anlaşılır bir dilde yorumudur.

İ. Niyâzî Efendinin dinî edebiyat alanında da iki eseri vardır: Bûsîrî'nin ünlü *Kasidetü'l-Bürde*'sinin Arapça ve Türkçe karışık yapılmış şerhi *el-Umde ale'l-Bürde* bunların birisidir.

Kaleme aldığı Mevlid-i Şerif adlı eserinin yazma nüshaları Osmanpazarı bölgesinde özel şahıslarda bulunmaktadır. Ayrıca Osmanlıca olarak üç baskısı yapılmıştır. Birkaç sene önce Bulgaristan'da latinize edilerek bölge müftülüklerince iki defa basılmıştır.

Bunlarla birlikte İ. Niyâzî Efendinin istinsah ettiği birkaç esere de rastlamaktayız ki, bunlardan onun ilgi alanları, hattı ve hayatı hakkında bilgi edinebilmekteyiz.

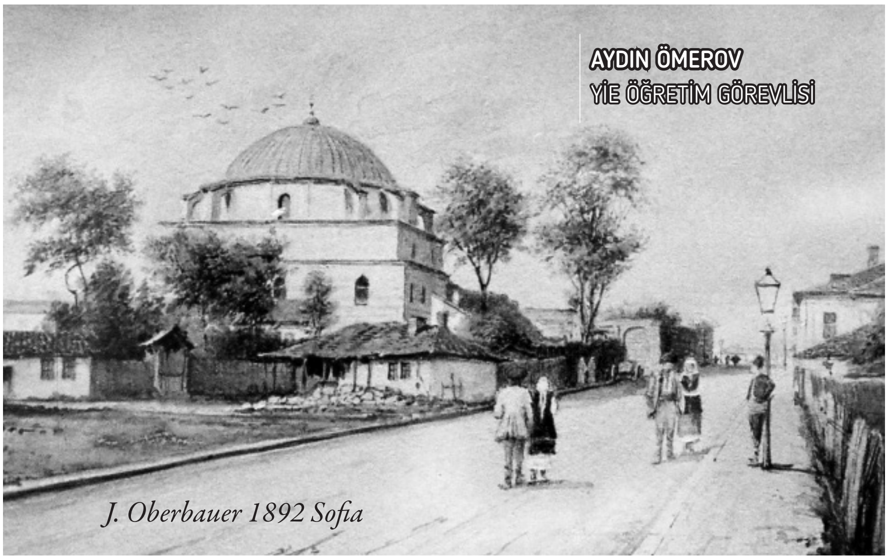
J. Oberbauer 1892 Sofia

AYDIN ÖMEROV
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

BOSNALI MEHMED PAŞA CAMİİ, NÂM-I DİĞER KARA CAMİ

Cami, Bulgaristan'ın başkenti Sofya'nın şehir merkezinde iki ana caddenin kesiştiği yerde, İçişleri Bakanlığının yanındaki bahçe içindedir. 1548 senesinde Sûfi veya Sofu lakaplı Bosnalı Derviş Mehmed Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Medrese, kütüphane, imaret, bimarhane (akıl hastahanesi), hamam ve kervansaraydan oluşan bir külliye olarak tesis edilmiştir. Minaresinin siyah mermerle kaplı olmasından dolayı Kara Cami adıyla tanınmaktadır. Derviş Mehmed Paşa Camii olarak da bilinmektedir.

Evliya Çelebi, camiyi yaptıranın Kanunî Süleyman Han vezirlerinden olduğunu, yapıya İmâret Camii de dendiğini bildirir. Aydınlık bir ibadethane olduğundan ve padişah camileri gibi yüksek bir kubbesinin varlığından söz eder. İçi ve dışı gayet sanatlıdır. Çok geniş avluya sahip olup hepsi direk üzerinde olan kubbeleri kurşunla kaplıdır, der. Minaresinin ince ve yüksek olduğunu, mimarının Koca Sinan olduğunu da belirtir. Kare planlı yapı oldukça büyük ve heybetlidir. Yüksek bir kubbe ile örtülmüştür. Kubbeye geçişler tromblarla sağlanmıştır. Önünde üç gözlü bir son cemaat yeri ile sağında bir minaresi bulunmaktaymış.

Bulgaristan'ın Osmanlı idaresinden ayrılmasından sonra 1878 yılının Aralık ayında Kara Caminin minaresi dinamitle havaya uçurulmuş, cami uzun süre depo ve cephanelik olarak kullanılmıştır. Külliyeye ait diğer binalar zaman içerisinde ortadan kaldırılmıştır. Bitişiğindeki 16 odalı medresesi 1928'de yıktırılıncaya kadar hapishane olarak kullanılmıştır.

Sofu Mehmed Paşa Camiinin kiliseye çevrilmesi meselesi Osmanlı hükümeti ile Bulgaristan arasında büyük tartışmalara yol açmıştır. 1896 senesinde caminin kiliseye çevrilmesi konusunda çeşitli yöntemlere başvurulmuş, 1897 senesindeki girişim başarılı olmuş ve camiyi kiliseye dönüştürme hareketi başlamıştır. İlk olarak caminin kitabesi sökülerek arkeoloji müzesi olarak kullanılan Mahmud Paşa Camiinde depolanmıştır. Binanın ana gövdesi ve 22 metre yüksekliğindeki büyük kubbesi korunmuş, mihrabın bulunduğu güneydoğu duvarı delinmiştir. Binaya çan kulesi, dört köşesine birer kubbe eklenmiş ve yapının iki tarafına kemerli iki kapı açılmıştır. Ayrıca son cemaat yeri yıkılmış, kubbe kasnağına Bizans mimarisini andıran dalgalı bir saçak hattı ile bir dizi pencere yapılmıştır. Böylece caminin dış mimarisi tamamen değiştirilmiş ve yeni bir yapı olarak gösterilmeye çalışılmıştır.

Maalesef, ecdat yâdigârı cami aslına uygun olmayarak günümüzde Sveti Sedmoçislenitsi Kilisesi olarak kullanılmaktadır.

SLİVEN BÖLGE MÜFTÜLÜĞÜ HİTRİNOLULARA YARDIMDA BULUNDU

Şumen'e bağlı Hitrino'da Aralık ayında meydana gelen tren kazası ve patlama sonucunda bütün köy halkı zor durumda kaldı. Binbir sıkıntıya maruz kalan çoğunluğu Müslümanlardan oluşan halka Başmüftülük de yardımcı olmak amacıyla Bulgaristan çapında gıda gibi acil ihtiyaç yardımı kampanyası ilân etti. Bu kapsamda diğer bölgeler olduğu gibi, Sliven Bölge Müftülüğü de yardım toplayarak duyarlı halkımızın bağışta bulunduğu yardımlarını derhal kazazedelere ulaştırdı.

BAŞMÜFTÜLÜK HEYETİ BURSA'YI ZİYARET ETTİ

Başmüftülük Genel Sekreteri Celâl Fâik, çalışma arkadaşları İdarî İşler Dairesi Başkanı Beyhan Mehmed ve Dış İlişkiler Dairesi Uzmanı Hayri Emin ile birlikte Bursa'yı ziyaret ederek değişik görüşmelerde bulundu. Heyet, önce Bursa Büyükiehir Belediye Başkan Vekili Abdullah Karadağ ile, sonra da Türkiye'deki Bulgaristan göçmenlerinin en büyük STK'sı olan BALGÖÇ Genel Başkanı Prof. Dr. Yüksel Özkan ve derneğin yönetim kurulu ile görüşerek Başmüftülüğün çalışma ve projeleri hakkında bilgi verdi ve kurumlar arasında var olan işbirliğinden dolayı kendilerine teşekkür etti. Sayın Fâik ile ekibi daha sonra Bulgaristan'da büyük izleyici kitlesi olan Rumeli TV'yi ziyaret ederek programa katıldı ve Başmüftülüğün hizmetlerini anlattı. Dönüş yolu üzerindeki Biga kasabasında faaliyet gösteren Bulgaristan'dan göç eden Pomakların derneğini de ziyaret eden heyet, son derece verimli geçen bir ziyaretini tamamlayarak yurda döndü.

ÖZBEKİSTANLI İLİM ADAMI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ ZİYARET ETTİ

Uluslararası ilmî bir proje kapsamında Bulgarsitan'da bulunan Özbekistanlı İslâmî ilimler uzmanı Dr. Zafar Necmuddinov Başmüftülüğü etti. 18 Ocakta gerçekleşen ziyarette misafir Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmed tarafından karşılandı. Görüşmede Başmüftülük Yayınlar Dairesi uzmanı Cemal Hatip de hazır bulundu. Son derece samimî bir ortamda geçen görüşmede Bulgaristan'da fıkıh konusunda yapılan çalışmalar konuşuldu. Dr. Necmuddinov Özbekistan'ın İslâmî ilimler ve hizmetlere, özellikle de Hanefî mezhebinin gelişmesine Özbekistanlı alimlerin büyük katkılarını vurguladı.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI GENEL MÜDÜRÜ BAŞMÜFTÜLÜĞÜ ZİYARET ETTİ

Yıllardan beri Başmüftülükle iyi bir işbirliği olan Türkiye Diyanet Vakfı'nın Genel Müdürü Mustafa Tutkun Ocak ayı ortalarında Başmüftülük makamını ziyaret etti. Misafir, Başmüftü Mustafa Hacı ve heyeti tarafından karşılandı. Sayın Hacı, ziyaretten istifade ederek genel müdürün şahsında TDV'ye teşekkür etti ve yardımlaşarak yapılan çalışmaların daha da yüksek bir düzeyde olmasını temenni etti. Özellikle dinî okullara, eğitime yapılan katkıların çok mühim olduğunu ifade etti. Sayın Tutkun da güzel işbirliğinden dolayı memnuniyetini dile getirdi ve ihtiyaç olduğu sürece yardıma devam edeceklerini ifade etti.

Децата са светлината на очите ни

Една от прекрасните молитви, на която ни учи Коранът, е: ***„Господарю наш, дари ни със съпруги и потомци – радост за очите ни! И ни стори водители на богобоязливите!“***

Тази дуа е с две измерения. Тя съдържа молба за добър семеен партньор, който да зарадва очите и да изпълни сърцето, както и за деца, които да наситят очите и да зарадват сърцето. Тоест желае се и тяхното добро, и ползата на молещия се.

Съпругите/съпрузите и децата са благодат. Затова първо трябва да се оцени стойността на тази благодат, а след това да се благодари за нея. Това пази от намаляване или загуба на дадена благодат и още повече – размножава я. Непризнателността за благодатта я превръща в тегоба, дори в крайна сметка тя може да стане причина за падението на човека.

Децата, които са плодът на любовта на обичащите се съпрузи, са светлината в очите на родителите им. Кораничният изказ ги оприличава със зеницата на окото. Именно затова съпрузите, които желаят да изпитат задоволство в сърцата си и избликваща радост в очите си, трябва да се сдобият с деца, които са най-чистият и естествен продукт на градината на обичта. Ето защо всяко мюсюлманско семейство, обогатявайки се с поне три деца, ще привлече берекет в дома си, радост за душата си, светлина за очите си и полза за обществото.

Естествено, че не е достатъчно самото притежаване на деца. Никак не е редно да им се радваме в най-обичливата им възраст и след това да ги оставим на произвола на съдбата. Няма съмнение, че съдбата ще се сбъдне... Но това не означава, че ние, като родители, сме си свършили работата и сме изпълнили дълга си. Още повече, знаем, че Аллах е поверил на нас децата като еманет. Тогава изисква да ги пазим като зениците на очите си.

Има много хубави неща, които можем да дадем на рожбите си – обичта към Аллах, възпитанието, насладата от ибадетите са на първите места по значение. И трябва да знаем, че те ще се отплатят за това многократно повече. Това ще ни даде възможността да изпитаме добрините, за които се молим постоянно, казвайки „Раббена!“. В противен случай ще ги обичаме, докато са малки и сладки, но с времето, вместо милост, те ще станат тежест в нашия живот.

Нека да направим така, че цял живот да се радваме на нашите деца. И още повече, да изпълним целия им живот с радост и щастие вместо с тегоби и падение.

Ведат С. Ахмед

Брой 2 (266)
ФЕВРУАРИ 2017
Година XXV

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Редакционна колегия
Ведат С. Ахмед
Джемал Хатип
Доц. Ибрахим Ялъмов
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Вакъфите, юридическите и финансовите проблеми на Мюсюлманско изповедание

06 Правата на детето над неговите родители

08 Някои от чудесата и научните открития в Свещения Коран

10 Най-важното, на което един родител трябва да научи детето си

12 Етични правила в социалните медии

14 Духовното възпитание на детето

16 Заплахата на ерата ни – хакерските войни

16 Имам Бухари

17 Накратко

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ИНТЕРВЮ СЪС ЗАМЕСТНИК-ГЛАВНИЯ МЮФТИЯ МУРАТ ПИНГОВ:

ВАКЪФИТЕ, ЮРИДИЧЕСКИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ ПРОБЛЕМИ НА МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ

Многоуважаеми заместник-главен мюфтия, може ли накратко да се представите на нашите читатели?

Бисмилляхиррахманиррахим. Елхамдулиллях, ве-с-саляту ве-с-селяму аля Расулиллях!

Преди да отговоря, искам да изкажа своите благодарности към списание „Мюсюлмани" за предоставената възможност да споделя някои моменти от основните дейности, с които се занимават ръководените от моя милост структури в Мюсюлманско изповедание.

Казвам се Мурат Пингов и с решение на Висшия мюсюлмански съвет от 04.04.2012 г. изпълнявам функциите на зам.-главен мюфтия. Преди това около една година бях районен мюфтия на София. Завършил съм средно духовно училище в Бозязъ и висше образование в Университета „Улудаг", Бурса, Турция, със специалност ислямска теология. Женен, с две деца засега.

Какви функции и задачи изпълнявате като зам.-главен мюфтия,?

Основните дейности, с които се занимавам, са ръководене на отделите „Финансов", „Правен" и „Вакъфи" и председателстване на определени от Висшия мюсюлмански съвет комисии. Тук е мястото да се спомене, че ръководените от мен отдели всъщност се занимават с дейности, които не са основни за Изповеданието, но същите са жизненоважни за самото му функциониране.

По какъв начин се отразява Вашата дейност по районите? Как вървят тези дела на терен?

Както всички дейности на Мюсюлманско изповедание, така и дейностите, ръководени от споменатите вече отдели, се реализират посредством районните подразделения на Мюсюлманско изповедание, а именно районните мюфтийства и мюсюлманските настоятелства по места. Въз основа на данните, които се събират, в Изповеданието се формират различни политики и на базата на взети решения същите се реализират посредством споменатите вече районни и местни подразделения.

Всеизвестен факт е, че Мюсюлманско изповедание, и в частност Главно мюфтийство, води десетки, а може би и стотици съдебни дела. В какво се състои същността на тази съдебна сага?

Поради разнородните си дейности и мащаба на институцията Мюсюлманско изповедание се занимава с много различни видове правни проблеми.

Има няколко основни видове дела, с които се занимава отдел „Правен" в Главно мюфтийство. Те са предимно дела, касаещи различни имоти на Изповеданието, като връщане на собствеността на вакъфски имоти; оспорване на вземания към различни кредитори; изпълнителни дела, които са вследствие на изгубени граждански дела по места; административни дела, касаещи различни актове на институции в България.

За да може да стане ясно за уважаемия читател, ще се опитам да дам по един пример за различните видове дела.

Нека да започна с делата за собственост. Същите се завеждат въз основа на налични документи за собственост и целят да докажат, че определен имот е собственост на Изповеданието. Фрапиращ пример за това е „Куршунлу джамия" в гр. Карлово. Изповеданието разполага с документ за собственост (нотариален акт), издаден от българската държава, но по време на тоталитарния режим същият е одържавен. След падането на режима и „идването на демокрацията" по законов ред Изповеданието придобива правото да

Проект за мултифункционална сграда в гр. Сливен

Новопостроена джамия в с.Стоманево, обл. Смолян

си възвърне споменатия имот. Процедурата е стартирана и делото е спечелено на първа инстанция, обаче по решение на съда на втора инстанция делото е спряно до разрешаване на споменатия казус, в резултат на добре организиран обществен натиск и възникване на казуса с т.нар. правоприемство, който се разрешава в друга съдебна инстанция.

Какви са другите дела?

Изпълнителните дела в Изповеданието играят важна роля във формирането на бюджета на Мюсюлманско изповедание. Принципът е следният: след възникване на някакво задължение на Изповеданието, които са предимно въз основа на изгубени съдебни дела, водени от различни структури на Мюсюлманско изповедание – предимно мюсюлмански настоятелства, и просрочване на плащането на тези задължения се образуват т.нар. изпълнителни дела. Това се прави от частни съдебни изпълнители. Същите се ангажират да съберат съответните задължения и започват да изпращат покани за доброволно плащане, но понеже мюсюлманските настоятелства не са юридически лица, същите се изпращат до Главно мюфтийство, което в голяма част от случаите няма информация за водени такива дела, но бива обременено да изплаща споменатите задължения, за да опази от разпродажба вакъфски имоти. Споменатите дела никак не са за подценяване и загубите от такива се изчисляват в стотици хиляди лева за последните пет години. Въпреки това с всяка изминала година се вижда сериозен спад на такива дела, което пък рефлектира на отделяните средства за ремонти на вакъфски имоти.

Административните дела са производства, които са стартирани въз основа на издадени актове от различни държавни институции. Един от най-ярките примери е оспорването на акта, издаден ни от Столична община, която ни съставя акт за неплатени данъци и такси в размер на над 600 хил. лева. Главно мюфтийство оспорва акта, защото голямата част от задължението е формирана въз основа на пазарната оценка на имота, а именно единствената действаща джамия в столицата „Баня Башъ“, въпреки всеизвестния факт, че същите се формират въз основа на данъчната оценка на имота, която е в пъти по-ниска от пазарната.

Доколкото имаме информация има и някои проблеми с регистрацията на ръководството на Мюсюлманско изповедание

Тук е мястото, където трябва да се споменат и търговските дела на Изповеданието, които са свързани с правния му статут. Голяма част от тях са дела, разкрити въз основа на оспорване на висшите форуми и решенията, взети на тях, от „институцията Генджев“. Като оставим основните оспорвания на споменатата личност настрана, има едно съществено търговско дело, което доста често изпълва дневния ред на редица медии. Т.нар. дело за „правоприемство“ по принцип не се разбира много както от медиите, така и от хората, които ги следят. Какво представлява делото за „правоприемство“? Това е търговско производство, което има за цел да докаже връзката на юридическото лице Мюсюлманско изповедание с мюсюлманските настоятелства до 1949 година. Или по-грубо казано, Мюсюлманско изповедание наследник ли е на тези структури, или не?

С проста съдебна процедура (т.нар. охранително производство) Мюсюлманско изповедание доказа същото пред Софийски градски съд, но в хода на делото се появи втори претендент – Мюсюлманско сунитско-ханефитско изповедание (т.е. Генджев и сие), което е едно новоосновано изповедание след приемането на сега действащия Закон за вероизповеданията. Те оспориха това решение. В крайна сметка съдът разпореди същото да бъде доказано по исков ред. След нужната подготовка бяха образувани такива дела срещу държавата и съответните общини.

Вакъфска сграда в Кюстендил преди и след ремонта

Битката е голяма... Може ли да посочите примери за спечелени дела през последните пет години?

Първият пример, който ми изплува в съзнанието и е твърде знаков предвид наличието на доста такива, е спечелено дело за неизплатени задължения към Изповеданието в Пловдив. Фирма сключва договор за наем на вакъфски имот с бившия председател на Мюсюлманско настоятелство – Пловдив, който е и един от знаковите председатели и поддръжници на Н. Генджев, но не изплаща задълженията си към Изповеданието. Същата бива осъдена за десетки хиляди левове, след като не успява да докаже, че е извършвала каквито и да било регламентирани плащания. Интересното в случая е, че въпреки спечеленото дело Изповеданието все още не е успяло да събере своите вземания поради липсата на каквото и да било имущество на фирмата. Т.нар. „кухи фирми“ по времето на споменатия вече председател са ползвали доста от имотите на Изповеданието в Пловдив, но с поетапни и координирани дейности тези дни са зад гърба ни.

Предполага се, че Главно мюфтийство притежава множество недвижими имоти. Някакви цифри може ли да съобщите?

Наистина Главно мюфтийство, или по-скоро Мюсюлманско изповедание, е голяма институция, която притежава имоти, завещани от дедите ни, в цялата страна. Но въпреки това не може да се каже, че е богата, защото разходите по поддръжката на тази институция надхвърлят приходите от стопанисването на споменатите имоти.

Ако трябва да говорим в цифри, в цялата страна земеделската земя, собственост на Изповеданието, надхвърля 35 хил. дка, но за съжаление, точната цифра не може да се каже поради все още продължаващата инвентаризация. Но като се вземе предвид, че имаме мюсюлмански настоятелства в над 1300 населени места, се вижда, че наистина не сме толкова богати.

По какъв начин се управляват вакъфските имоти?

Вакъфските имоти се стопанисват съгласно Правилник за стопанисване на вакъфските имоти, приет от Висшия мюсюлмански съвет. Същият цели да се въведат максимално прозрачни политики при стопанисването на споменатите вече вакъфски имоти и същевременно да донесат необходимите приходи за обезпечаване изплащането на възнагражденията на всички служители в Изповеданието и развиването на очакваните религиозно-просветни дейности.

Въпреки всички комплексни проблеми може да се каже, че през последните пет години на места имаме увеличение на приходите в пъти.

Знаем, че вакъфските имоти, джамиите имат историческа стойност и това предполага, че те се нуждаят от поддръжка и ремонт. Какви действия предприемате в тази насока?

Ежегодно Мюсюлманско изповедание заделя определена сума в бюджета си за ремонти на вакъфски имоти. Същите се отпускат въз основа на одобрени проекти за ремонти, които постъпват в отдел „Вакъфи“ в Главно мюфтийство от мюсюлманските настоятелства посредством районните мюфтийства.

За съжаление, въпреки че всяка година расте броят на ремонтираните обекти, все още имаме имоти, които се нуждаят от спешен ремонт. За целта периодично се организират кампании по места и се насочват различни организации, за да се ремонтират все повече вакъфски имоти, които са предимно джамии.

За да стане ясно, в регистъра на проектите в отдел „Вакъфи“ към настоящия момент има заведени 365 проекта от 2013 година насам – това е годината на обособяване на този регистър. От споменатите проекти чакащите са 144 и са на обща стойност 25 109 529,17 лв. Разбира се, в тях фигурират и проекти, които предвиждат изграждане и на нови сгради, но те са значително по-малко.

От друга страна, тук е мястото да се спомене, че за последните пет години с помощта на партньорски организации – като Дирекция „Вероизповедания“ към Министерски

Джамията в Бежаново

съвет, Диянета и ТИКА от Република Турция, различни общини и неправителствени организации в страната и чужбина и не на последно място с подкрепата на мюсюлманската общност по места – са реализирани над 170 проекта. Част от тях са новопостроени джамии и училища на обща стойност над 10 милиона лева.

Нека Всевишния е доволен от всички, които по един или друг начин са участвали в реализирането на тези проекти.

Вакъфите са много важна част от религиозно-просветния и социалния живот на мюсюлманите. Това е една много силна хуманна традиция. Но има ли новоучредени вакъфи?

Разбира се, въз основа на разработени и одобрени проекти или посредством целево дарение се закупуват нови парцели за нуждите на мюсюлманите в съответните населени места. През изминалата година такива са закупени и превърнати във вакъфи в различни районни мюфтийства, като Сливен, Стара Загора, Добрич, Пловдив и др.

Сред мюсюлманската общност се носят слухове, че се злоупотребява с вакъфските имоти в някои места. Ако наистина има такива случаи, какви мерки предприемате срещу злоупотребите?

Наистина и ние чуваме доста подобни слухове, но с колегите вярваме, че проблемите по принцип произтичат от недоброто познаване на различни аспекти на стопанисването на имотите, което предполага, че проблематиката не е свързана с лошо намерение. На всички ни е известно, че не всеки председател на мюсюлманско настоятелство е бизнесмен и вещ в търговията. Не е и нужно. Затова периодично се организират работни срещи с мюсюлманските настоятелства за разясняване на различни аспекти, касаещи вакъфските имоти.

От друга страна, при постъпили констатации на злоупотреби, от различните вътрешни комисии и отдели се предприемат съответните законови мерки за наказване на нарушилите правилата. За наше съжаление, имаме няколко такива случая, които вече са на съдебна инстанция. Въпреки незначителния материален интерес същите ще понесат съответните санкции.

А какво е финансовото състояние на мюсюлманската институция?

Въпреки че всяка година се отчита значителен прираст на приходите в сравнение с предходната, Изповеданието има остър дефицит на средства. За да може Изповеданието да обезпечи заплатите на всички имами и ваизи по места и нормално да извършва основните си дейности в сферата на религиозната просвета, са необходими над 10 милиона лева, а нужните суми по подсигуряването на материалната база вече споменах. Ако трябва да направим сравнение, бюджетът на Изповеданието предвижда събиране на около 6,5 милиона лева за настоящата година. Голяма част от които са суми, прогнозни на база миналогодишните приходи от различни кампании.

Имамите се оплакват от ниско заплащане. Затова се наблюдава изтичане на кадри в чужбина. Какво мислите по този болезнен въпрос?

За съжаление, това е факт, който не може да се оспори. Средствата, които се изплащат като възнаграждения на имамите, които се предполага, че трябва да напътстват хората от люлката до гроба, са твърде недостатъчни и ние знаем, че единствената причина те да работят в тази насока е нийетът да спечелят задоволството на Аллах (дж.дж.).

Въпреки че, погледнато от математическа гледна точка, е нереално, всяка година се опитваме чрез различни съкращения по определени дейности и развиване на други такива с цел повишаване на приходите да увеличим заплатите на всички служители, дори и минимално.

Единственото, което мога да добавя към гореизложеното, са моите искрени благодарности към всички, които въпреки крайно недостатъчното възнаграждение все още продължават да изпълняват своите функции на просветители в съответните населени места. Нека Аллах да е доволен от тях и да ги напътства в начинанията им и дейностите им, завещани от Мухаммед (с.а.с.).

През настоящата година имате ли конкретни проекти, за които очаквате финансова подкрепа от мюсюлманската общност, от хората, имащи възможност да дарят нещо?

През тази година се надявам всички мюсюлмани, имащи финансовата възможност, да подкрепят организираните кампании по случай „Седмица на ислямското образование“, „Седмица на сираците“ и други подобни, организирани от Изповеданието. Същите са по-важни за общността, отколкото за Мюсюлманско изповедание, защото това дава възможност на мюсюлманите да реализират основни свои задължения в изпълнението на отговорностите помежду ни. Нека инвестираме в образованието и подпомагането на децата си, защото те са бъдещето ни.

Уважаеми заместник-главен мюфтия, ние Ви благодарим за отделеното време и Вашите отговори на въпросите ни, които ни обогатиха.

И аз бих желал да благодаря за дадената възможност и да приканя всички да се състезават в добрите дела и да се противопоставят на лошите и нека Аллах да е доволен от всички ни.

Есселяму алейкум.

Правата на детето над неговите родители

ДЖЕМАЛ ХАТИП ТЕОЛОГ

Семейството е основата на обществото, а децата, отглеждани в него, са неговото бъдеще. Ето затова религията ни отдава особено голямо значение на възпитанието на децата и им предоставя значителни права, с които се обвързват както родителите им, така и обществото, в което живеят. С някои от тези права родителите се задължават още преди да са се оженили и събрали в едно семейство и преди детето да е заченато в утробата на майка му, с други се обвързват в периода след раждането му до възрастта на самоотговорност – булюг, а с трети – след като вече е зрял човек.

Значимите от тези права могат да бъдат разгледани и обяснени в светлината на редица предания, чрез които Мухаммед (с.а.с.) учи мюсюлманското общество на това как да създадат истински уют и семейство, способно да възпитава съзнателно, добро и вярващо потомство.

Ако трябва да обобщим правата на детето спрямо неговите родители в нашата религия, те могат да бъдат разгледани в три основни групи:

– правата на детето преди създаването на семейството му;

– правата му след неговото раждане – до възрастта булюг;

– правата му след булюг – като пълнолетен мъж или жена.

Обръщайки голямо внимание върху семейството като основен фактор в обществото, Пратеника на Аллах (с.а.с.) казва: „Една жена се избира за съпруга пора-

"

Като поредно право на детето в мюсюлманското семейство се явява и правото му на живот, след като то вече е заченато. Затова религията ни строго осъжда и забранява извършването на иджхад (аборт), освен по здравословни причини, застрашаващи живота на майката.

ди четири неща: поради нейното богатство; нейния род; нейната красота и нейната религиозност. Ти избери религиозността и ще сполучиш". Въпреки че тук се говори за избиране на добра жена, то критериите, споменати в хадиса, важат и при избирането на мъжа.

Избирането на добра съпруга или съпруг е основното и първо право за бъдещото дете. Защото родителите му ще играят главната роля в неговото бъдеще и възпитание. Затова мюсюлманите са задължени да избират по най-добрия начин своята половинка, имайки предвид критериите, споменати в по-горния хадис.

Като поредно право на детето в мюсюлманското семейство се явява и правото му на живот, след като то вече е заченато. Затова религията ни строго осъжда и забранява извършването на иджхад (аборт), освен по здравословни причини, застрашаващи живота на майката.

Правата му продължават и след като то се роди и порасне. Някои от тях се споменават в следното предание, разказано от Ебу Хурейра (р.а.), който казва, че Расулюллах (с.а.с.) е казал: „От правата на децата върху родителите им са: да му сложат хубаво име, когато се роди; да го научат на писмо и четмо, когато започне да разбира; и да го оженят, когато порасне".

След добрата семейна среда детето има право и на добро име, с което да се гордее и да не се срамува в обществото. И тъй като с името се споменава и познава човекът, то трябва да бъде избрано сред най-добрите и красиви имена, съблюдавайки следните основни принципи: вярата, пола, обществото и значението на името. Според това името на детето не бива да бъде с лошо значение като например „Аси (непослушен)" за момче или „Асийе (непослушна)" за момиче и т.н. Също така не бива на децата да се слагат имена, които ще станат причина за подиграването им в обществото. Не е прието и да се слагат женски имена на мъжки рожби и мъжки – на женски рожби. Много е важно също името на човека да съответства на неговата религия. Защото човек расте според името си. Расулюллах (с.а.с.) ни дава пример за някои мюсюлмански имена и казва: „Най-обичаните и приети имена при Аллах са тези, които изразяват покорност (тоест започват с думата Абд): Абдуллах, Абдуррахман, Абдуррахим и т.н.".

Като допълнение и пояснение на всичко казано дотук може да споменем и следната случка, която на практика ни показва, че пренебрегването на споменатите права може впоследствие да доведе до пренебрегването на правата на родителите.

От Омер (р.а.) се разказва, че човек дошъл при него и се оплакал от лошите обноски на сина си към него. Омер (р.а.) заповядал младежът да бъде доведен, а когато той дошъл, Омер (р.а.) казал: „Не те ли е страх от Аллах! Ти не знаеш ли, че родителите ти имат такива и такива права над теб?" – като изредил редица от правата на родителите, споменати в Корана и сюннета. След като го изслушал, момъкът попитал: „О, повелителю на вярващите, а децата нямат ли права върху своите родители?" Омер (р.а.) отговорил: „Да, имат: бащата трябва да избере добра майка за своето дете и майката – добър баща (от които впоследствие детето да не се срамува); да му изберат добро име; и да го научат на четмо и писмо". Тогава младежът казал: „Що се отнася до майка ми, баща ми я е взел от улицата (тоест закупил я от пазара, като робиня, за няколко сребърни гроша); след като съм се родил, сложили ми името Джуален (мъжки прилеп) и не са ме научили до днес дори на една-единствена буква". След като чул всичко това, Омер се навел до ухото на бащата и казал: „Няма за какво да се оплакваш от сина си, ти си му сторил много по-лоши неща, отколкото той на теб".

Правата на децата продължават и след като пораснат. Тогава те имат право да бъдат оженени, да им се остави добро и чисто наследство и да бъдат наставлявани от родителите си, докато са живи.

НЯКОИ ОТ ЧУДЕСАТА И НАУЧНИТЕ ОТКРИТИЯ В СВЕЩЕНИЯ КОРАН

СОНЕР ШЕФКЪ УЧЕНИК В ДУХОВНО УЧИЛИЩЕ – РУСЕ

Коран-и Керим е низпослан още преди 1400 години. В него се посочват много научни открития, от които учените са се възползвали едва в последните векове.

Първо е необходимо да се подчертае, че Коранът не е написан от Мухаммед (с.а.с.), а е низпослан на него от Аллах Теаля. Пратеника (с.а.с.) беше неук, не знаеше четмо и писмо. Аллах Теаля казва в Корана: ***„Преди нея ти нито книга можеше да четеш, нито да пишеш с десницата си. Иначе празнодумците щяха да се усъмнят“*** (29: 48).

Хората не са в състояние да повторят или подражават на Корана. Аллах Теаля предизвиква всички хора да напишат един айет, подобен на един от айетите на Корана. ***„А ако се съмнявате в това, което сме низпослали на Нашия раб, донесете една сура, подобна на неговите, и призовете своите свидетели – освен Аллах, – ако говорите истината!“*** (2: 23). Въпреки предизвикателството от 1400 години насам никой досега не е могъл да напише подобно нещо и не ще може.

Нека сега да се опитаме да вникнем в някои от чудесата, посочени в Корана, които едва през последните години са открити от научните изследователи.

АТМОСФЕРНОТО НАЛЯГАНЕ

„И когото Аллах поиска да напъти, разтваря Той гърдите му за исляма, а когото поиска да остави в заблуда, прави гърдите му тесни, свити, сякаш се издига към небето. Така Аллах отрежда скверността за онези, които не вярват.“ *(6: 125)*

В този айет Аллах разкрива познат вече природен закон. С изкачването към небето, пропорционално с понижаването на налягането, се затруднява и дишането.

ОБЛАЦИТЕ

Всички ние си мислим, че облаците са меки, пухкави и масата им е много малка, но всъщност не е така. Учените са установили, че облаците могат да достигнат до 300 000 кг.

В Корана се повелява: ***„Той е Онзи, Който праща ветровете като благовестие пред Своята милост. Когато понесат тежък облак, Ние го насочваме към мъртва земя и изливаме там водата, и изваждаме с нея всякакви плодове. Така изваждаме и мъртвите, за да се поучите“*** (7: 57).

ОЗОНОВИЯТ СЛОЙ

„И сторихме небето да е пазен свод. А те от Неговите знамения се отвръщат.“ (21: 32)

В този айет Аллах Теаля казва, че небето ни пази и това всъщност е озоновият слой, защото той поглъща биологично вредното ултравиолетово излъчване на Слънцето. Ултравиолетовата светлина е разделяна на три вида: A, B и C. Тип C, която би била изключително вредна за хората, се поглъща от озоновия слой на височина от около 35 км.

СТЕСНЯВАНЕТО НА ЗЕМЯТА ОТ ПОЛЮСИТЕ

„Но Ние оставяме тези и бащите им да се понасладят, докато възрастта им напредне. Нима не виждат, че Ние стесняваме [за неверниците] земята по нейните краища? Нима те ще надделеят?“ (21: 44)

Стесняването на Земята се доказва и от най-новите научни из-

следвания. Този факт, споменат в Свещения Коран, свидетелства за вложените в него дълбинни пластове.

РАЗВИТИЕТО В УТРОБАТА НА МАЙКАТА

„После от частицата сперма създаваме съсирек и създаваме късче като надъвкано месо, и от късчето създаваме кости, и покриваме костите с плът, после го оформяме в друго творение. Благословен е Аллах, Най-прекрасния Творец!“ (23: 14)

В първото изречение на айета се споменава изразът „от частица сперма“. Биолозите казват, че от хиляди сперматозоиди само един сперматозоид влиза в яйцеклетката, и това е открито през XIX век. Аллах го е казал в Корана преди много години и после Той го утвърждава, описвайки развитието на бебето в утробата.

ДВЕ МОРЕТА, КОИТО НЕ СЕ СЛИВАТ

„Той е, Който разположи в съседство двете морета, едното сладко, утоляващо жаждата, а другото – солено, горчиво. И стори между тях граница и възбранена преграда.“ (25: 53)

„Пусна Той двете морета да се срещнат, но между тях има преграда, която не престъпват.“ (55: 19–20)

Френският изследовател капитан Кусто, който разкрива тайните на океаните една по една с програмата „Живото море“, излъчвана по телевизията, заявява, че е открил закономерността, че водите на Атлантическия океан и Средиземно море не се смесват една с друга, като и факта, че същото явление е описано в Коран-и Керим.

СУРА РУМ

„Елиф. Лям. Мим. Ромеите бяха победени на най-ниската земя. Но след поражението им те ще победят след няколко години. На Аллах е повелята и преди, и след това. В този ден вярващите ще ликуват.“ (30: 1–4)

Горните знамения съдържат едно от чудотворните предсказания на Свещения Коран за бъдещи събития. През 622 г. византийският император Ираклий изненадващо напада и разбива при Исос огромна персийска армия. През 624 г. с внезапна атака византийците отново побеждават своите врагове. Коранът посочва, че победата на византийците ще съвпадне с тази на мюсюлманите. И това наистина се случва – в битката при Бедр през 624 г. враговете на Мухаммед (с.а.с.) се радвали на персийските победи, защото виждали в тях възможност ислямът да бъде унищожен.

ПО ОРБИТА ПЛАВАТ

„Той е, Който сътвори нощта и деня, и слънцето, и луната. Всички по орбита плават.“ (21: 33)

„И слънцето е устремено към своето местопребиване. Така е отредил Всемогъщия, Всезнаещия.“ (36: 38)

„Слънцето и луната [се движат] по изчисление.“ (55: 5)

Аллах Теаля много ясно казва, че луната има орбита около земята, както и че слънцето има орбита. Много атеисти показват този айет от Корана и се присмиват, че слънцето се върти по една орбита. Но вече учените са установили, че слънцето има орбита и се върти около нашата галактика. ۞

ПРАВОТО НА ЖИВОТ

„И не убивайте своите рожби поради бедност! Ние храним и вас, и тях...“ (ел-Енам, 6: 151)

Знаем от историческите извори, че по време на джахилийета (тоест периода преди исляма) много от арабите убивали децата си, страхувайки се от бедността. С низпославането на Корана Аллах Теаля забранил това и повелил, че всеки човек има право на живот. Правото на живот за всеки започва още когато той е в утробата на майка си и продължава и след неговото раждане. Наблягайки върху това право, айетът допринася едно ново измерение в него, а именно, че никой не може да отнема живота на децата поради страх от икономически проблеми.

Освен това в айета има още нещо, на което трябва да се обърне внимание. Тук се казва: „Ние храним и вас, и тях...“, от което разбираме, че нашето препитание е свързано с това на децата. Тоест не само, че ние не сме тези, които ги храним, а в същото време нашето препитание е зависимо от тяхното. Тъй като Аллах Теаля е Този, Който дава поминъка, и Той е единственият гарант както за препитанието на бащата, така и за препитанието на детето.

Относно това, че убиването на децата, страхувайки се от бедност, е сред най-големите грехове, се предава, че Абдуллах ибн Месуд (р.а.) попитал Пратеника на Аллах (с.а.с.) за най-големия грях при Аллах Теаля, а той отговорил: „Да съдружаваш с Него други богове“. Казал: „Наистина това е много голям грях? А после?“ Пратеника отговорил: „Да убиеш детето си поради страх, че ще се храни заедно с теб“. (Бухари, Муслим) ۞

“

И бяхме дали на Лукман мъдростта, когато каза на сина си, докато го наставляваше: „Ей, синко, не приемай нищо за равно на Аллах. Наистина ширкът е голяма несправедливост“.

И заръчахме на човека – майка му го е носила (в утробата си), постоянно губейки сили, и отбиването му от кърма е в две години: Благодари на Мен и на родителите си. Единствено при Мен е завръщането.

А ако те насилят да съдружиш с Мен нещо, за което нямаш знание (че заслужава да му се служи), то не им се подчинявай и дружи с тях в земния живот, както е общоприето, и следвай пътя на онзи, който се е отправил към Мен. След това единствено при Мен ще е вашето завръщане, при което ще ви известя какво сте вършили.

„Наистина, дори нещо да е с тежест на синапено зрънце и то да е в скала, или да е в небесата, или да е на земята, Аллах ще го предостави. Наистина Аллах знае и най-малкото и е сведущ.

Ей, синко, кланяй изрядно намаза, повелявай одобреното, забранявай порицаното и проявявай търпение към онова, което те сполети. Наистина всичко това е от повелените неща.

Не извръщай с презрение лице от хората и не крачи по земята, пъчейки се! Наистина Аллах не обича никой, който е високомерен и горделив.

И бъди умерен в походката си и снижавай гласа си, тъй като наистина най-противният от гласовете е този на магарето“.

Най-важното, на което един родител трябва да научи детето си

(Тефсир на сура Лукман: 13–19. айет)

СЕФЕР ХАСАНОВ
ПРЕПОДАВАТЕЛ ВЪВ ВИИ

В Свещения Коран Лукман е споменат като човек, на когото Аллах е дарил мъдрост, изразяваща се в благодарност към Създателя за безбройните блага с чувства, думи и дела. Като най-ярка проява на тази благодарност е представено бащиното наставление, което отправя към сина си, започвайки с гальовното обръщение „Ей, синко...“. Първите думи на наставлението: „Не съдружавай с Аллах каквото и да било, тъй като наистина ширкът, със сигурност, е огромна несправедливост“ целят да предпазят любимото същество от всякакъв вид убеждение, думи и поведение, които противоречат на истината за единството на Аллах. Като причина за тази забрана е изтъкнат фактът, че ширкът/съдружаването е огромна несправедливост, което е така, тъй като, приемайки някои създания за равни на Аллах, човек се отклонява от основната цел на съществуването си, а именно – да служи единствено на Аллах. По този начин той става причина както за собственото си нещастие, така и за страданието на всички останали същества, които също са създадени да

служат на Аллах и са свързани помежду си със задължения и права. С тези първи думи на Лукман се цели премахването на пречките за формиране на правилно убеждение, без което е невъзможна праведността на делата.

Веднага след това, с два последователни айета, Аллах утвърждава послушанието към родителите, изтъквайки приноса им за развитието на човека. Изключение прави само случаят, когато родителите искат от детето да извърши ширк, при което не бива да им се подчинява, без това да става повод за враждебно поведение към тях. Отношенията с родителите са вместени в рамките на идеята за връщането при Аллах и отговорността пред Него за вършените на земята дела. С това напомняне за мястото на родителите думите на Лукман, като обръщение на баща към син, започват да звучат с по-голяма тежест.

В продължаващото наставление, преди да поиска от сина си каквито и да било дела, Лукман формира у него съзнание за безкрайната мощ и необятността на знанието на Аллах, казвайки: „Наистина, дори нещо да е с тежест на синапено зрънце и то да е в скала, или да е в небесата, или да е на земята, Аллах ще го предостави. Наистина Аллах знае и най-малкото и е сведущ“. Вече на основата на вярата, от която следва искреността в делата, отново с изразяващите обич и добронамереност думи „Ей, синко“, бащата повелява на сина си изрядното изпълнение на намаза – главен фактор за поддържане на връзката със Създателя, съпроводено със словесно разпространение на общочовешките ценности, утвърдени от религията, както и забрана на всичко вредно. Всичко това е последвано от заповед за търпение срещу бедите, с което на сина се предава идеята, че близостта с Аллах и добруването на обществото има своята цена и мехлемът за раните на тялото и душата в резултат на отстояването на истината е търпението. С него човек доказва автентичността и искреността на вярата си. В айета намазът, повеляването на одобреното, забраната на порицаното и търпението са разгледани като елементи на едно цяло.

В заключителната фаза на съветите към сина си Лукман акцентира върху наложителността вярата да диктува всички аспекти на човешкото поведение – като поглед, изражение на лицето, походка и тон на гласа. В думите на мъдреца Лукман пороците като високомерие, горделивост и гняв са изобразени изключително живо и пищно, така че да събудят у слушателя отвращение и неприязън с цел по-лесно да се възпре от тях. Личността на Лукман в Корана е представена като образец за подход при възпитанието на децата, в който се акцентира на ролята на вярата за формирането на личността.

ВАЖНОСТТА НА ВЪЗПИТАНИЕТО

„Един баща не може да даде по-ценен подарък на детето си от доброто възпитание.“ (Тирмизи)

За да бъдат възпитани добре децата, трябва да се познава тяхната психика. Децата са като цветята — искат грижа, обич и внимание.

Първите хора, от които най-много се влияе детето, след семейството, са приятелите му. Затова детето трябва да се държи далеч от деца, които имат лошо поведение и навици. Обръщайки внимание върху това, Пратеника казал: „Човек е върху религията на своя приятел. Затова внимавай с кого ще дружите.“ (Ебу Давуд)

Имам Газали е казал: „Същността и основата на възпитанието е предпазването на децата от лоши приятели. Затова е казано, че дървото се огъва, докато е сурово.” Поради тази причина възпитанието на децата трябва да започне от съвсем ранна възраст. Когато детето започне да разбира и да казва някои думи, трябва да му се говори за Аллах и за Неговия Пратеник, с кратки и ясни изречения, които да го накарат да ги заобича. След седем годишна възраст трябва да му се дадат знания относно ибадетите, заповедите и забраните в исляма, и да бъде привиквано да кланя намаз.

Нравствената страна на детето се изгражда по същия начин. То научава честността и лъжата, доброто и злото от своите родители. Една жена повикала детето си и му казала, че ако дойде ще му даде нещо. Когато чул това Пратеника я попитал какво ще му даде. Тя отговорила, че ще му даде фурма. Тогава Пратеника казал: „Ако го бе измамила и не му бе дала нищо, то щеше да ти бъде записан грях за лъжа.“

ЕТИЧНИ ПРАВИЛА В СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ

АБДУЛЛАХ ЙЪЛДЪЗ ТЕОЛОГ

Напоследък прекарах доста време в платформата, наречена „социална медия“, малко и заради улеснението, което предоставят при разпространение на новини и информация. Обаче останах смутен от стила и езика на социалните медии. Поради това споделям още веднъж списъка с етичните правила и принципи в медиите, който бях съставил преди това. На първо място за себе си и след това за всички мои братя и сестри като едно напомняне...

Колко е шокиращ отговорът на Мухаммед (с.а.с.) на въпроса на сподвижника му Муаз ибн Джебел: „Това, което влачи хората към ада, са нещата, които сътворяват чрез езика си“.

Към този обхват се прибавят и мислите и нещата, които пишем. Всъщност всеизвестно е как в днешния свят всичко, което пишем, докосвайки клавишите на компютъра, се разпространява в социалната мрежа.

Да, ще бъдем питани не само за нещата, които сме говорили и писали, а и за тези, които сме разпространили, без да знаем колко са истина и колко – лъжа.

„О, вярващи, много странете от подозрението! Понякога подозрението е грях. И не се дебнете, и не злословете един за друг! Нима на някого от вас ще се харесва да яде плътта на мъртвия си брат? Вие се отвращавате от това. И бойте се от Аллах! Аллах е приемащ покаянието, милосърден.“ (ел-Худжурат, 49: 12)

„И не следвай онова, което не знаеш! И слухът, и зрението, и разумът – за всички тях ще бъде питано.“ (ел-Исра, 17: 36)

Мюсюлманите, които знаят, че в деня на къямета ще бъдат питани за всичко, което са вършили, изговорили, писали и разпространили, трябва да съставят един сбор от етични правила в медиите.

Медийна етика, водена от повелята: ***„И не се покорявай на онзи, който все се кълне и е жалък, клеветник, който разнася сплетни, възпира доброто, престъпва, съгрешава“*** (ел-Калем, 68: 10–12).

Правила, изготвени от тези, които знаят, че: ***„За онези, които желаят покварата да се разпространява сред вярващите, ще има болезнено мъчение в земния живот и в отвъдния. Аллах знае, вие не знаете“*** (ен-Нур, 24: 19).

Една социална медия, която се придържа към принципа:

> *„Защо когато чухте това, вярващите мъже и жени не помислиха добро в себе си и не рекоха: “То е явна клевета” (ен-Нур, 24: 12).*
> *„Ето, вие я пренасяте с езика си и изричате с устата си онова, за което нямате знание, и го смятате за дребно, а при Аллах то е огромно.“ (ен-Нур, 24: 15)*
> *„И защо, когато чухте това, не рекохте: “Не ни подобава да приказваме за него. Всечист си Ти! Това е огромна клевета” (ен-Нур, 24: 16).*

„О, вярващи, много странете от подозрението! Понякога подозрението е грях. И не се дебнете, и не злословете един за друг! Нима на някого от вас ще се хареса да яде плътта на мъртвия си брат? Вие се отвращавате от това. И бойте се от Аллах! Аллах е приемащ покаянието, милосърден“ (ел-Худжурат, 49: 12).

Етика, която не толерира и изключва онези „които Пратеникът определя като най-лоши сред хората“, „тези, които сплетничат между хората, развалят приятелствата и се отнасят несправедливо с невинни хора“.

Отново етика, съобразена с думите на Мухаммед (с.а.с): „Пазете се от лъжата! Защото лъжата води към греха. А той води към джехеннема“.

Медийна етика, която се води от принципа и филтрира информацията: ***„О, вярващи, ако нечестивец ви донесе вест, проучете я, за да не засегнете някои хора от неведение, та за онова, което сте извършили, да съжалявате“*** (ел-Худжурат, 49: 6).

Към каквито етични правила е поискал Аллах да се придържат хората в деня, когато Хз. Айше е била наклеветена, и днес медийната ни етика трябва да се придържа към тези правила.

„Онези, които набедят целомъдрена жена, наивна и вярваща, те са прокълнати в земния живот и в отвъдния, и за тях ще има огромно мъчение.“ (ен-Нур, 24: 23)

И днес трябва да имаме такава етика, която не приема това да се приписват различни неща на нечии съпруги, деца, близки, несъответстващи на истината новини, чрез таблоидизиране и дезинформиране. Етика в социалните медии, която е на страната на справедливостта и истината!

Трябва да се избягва разпространяването на новина, която съдържа обвинение срещу дадена личност или общност, без да се направи проучване. Забелязва се, че собствениците на мюсюлманските медии не изпитват свян от това да разпространяват новини, свързани с техните конкуренти. Тези, които се определят като мюсюлмани и въпреки това разпространяват новини, злепоставящи лица и учреждения, конкурентни на тях, всъщност неусетно вредят на себе си и, общо казано, нанасят вреда на цялото мюсюлманско общество. Такива публикации стават причина за отчуждение между мюсюлманите и задълбочават появилите се пропасти между тях. А това става повод за отдалечаването им от истината и правдата.

По този въпрос Пратеника (с.а.с.) повелява: „Докато мюсюлманите остават разделени, отчуждени помежду си, те се отдалечават и от вярата“.

Нека знаем, че когато ни достигне добро, то е от Аллах. Когато ни достигне зло, от нас е. И отново заради деянията на човека по суша и вода се появи злото и все още продължава. Но тези ръце, причинили зло, получават заслуженото наказание и на този свят. Никога да не го забравяме! ۞

Абортът

ХАЛИЛ ХОДЖОВ ТЕОЛОГ

„И не убивайте своите рожби...“
(ел-Енам, 6: 151)

В предание от Ебу Хурейра (р.а.) се казва, че една жена абортирала, след като била замерена от друга жена с камък, тогава Пратеника (с.а.с.) отсъдил обезщетение „гурра“. (Бухари) С понятието „гурра“ се изразява материално наказание на стойност 5 камили.

Наличието на забрана за убийство, санкцията за посегателство върху зародиш (гурра) и заплахата с джехеннем по отношение на някои убийства са неща, които са станали причина за формиране на мнението на улемите, че абортът е престъпление и забранено (харам) деяние.

Причините, водещи до него, са три: заплаха за живота на майката, доказани аномалии при зародиша и нежелана бременност.

Основен момент по отношение развитието на зародиша се явява вдъхването на душата (в третия месец). По отношение на аборта преди 120-ия ден има различни мнения на ислямските учени. Имайки предвид, че този зародиш в нормални условия би се превърнал в човешко същество, натежава мнението за неприкосновеност на зародиша във всички стадии от развитието му. Поради което ханефитските учени са на мнение, че абортът преди третия месец е харам, освен при доказана опасност за живота на майката. Животът на майката е по-важен от този на зародиша. Тя е в основата на появата му, поради което плодът не може да е причина за гибелта ѝ. В случая е важно мнението на лекар специалист, който може да прецени заплахата с точност посредством съвременните методи за диагностика.

По отношение на зародиша след 120-ия ден съществува иджма (консенсус), че абортът е харам и е престъпление. Онези, които го извършват, са грешници. ۞

ДУХОВНОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА ДЕТЕТО

БАНУ ЯШАР ПСИХОЛОГ-ПЕДАГОГ

Изключително важно е кога и от кого ще се дадат на детето първите знания за религията. Първата молитва на всеки родител е децата им да познават религията и да се придържат към моралните ѝ норми. Възпитаването на дете, което ще познава Създателя си, което ще има силна връзка с Него и ще гледа на събитията през призмата на съдбата, е нещо, което ще го направи щастливо не само в отвъдния свят, но и тук, на земята.

Духовното възпитание на детето започва още в утробата на майката. В този процес голямо влияние оказва и решението за брак. Избраният съпруг ще има пряко въздействие върху децата със своя светоглед и духовност. Как обаче трябва да бъдат предадени духовното възпитание и религиозните ценности на децата? Например как можем да оползотворим времето, прекарано с децата през месец Рамазан?

Според психологията първите шест години са много важни за оформянето на личността. Придобитите нагласи и поведения през тези години, събитията и чувствата, на които детето става свидетел, в сравнение с по-късните години са по-трайни. На тази възраст детето наблюдава и запаметява случващото се около него. След години реакциите, които дава на нещата, случващи се в живота му, носят белезите на тези първи изживявания.

Поради тази причина преживяванията в домашна обстановка оставят трайни следи върху децата, особено при тези в предучилищна възраст. Преживяното у дома представлява първите главни записи в съзнанието на детето. Оставянето на положителни чувства и спомени у детето на тази възраст е може би най-важното при духовното възпитание. Дете, което има положителна нагласа към религиозните обреди през годините, ще се заеме и с надграждането на тази нагласа със знания.

На първо място трябва да бъдем добри примери за децата си. Човек може да предаде само собствения си опит и може да се учи от такъв, който преживява със сърцето си. Най-вече децата на малка възраст не се учат от знания и наставления. Те следват и копират това, което виждат. В съзнанието на детето ще останат положителни усещания, ако майката и бащата четат Коран, изпълняват намаз и се молят на Аллах. Това дете ще имитира родителите си, ще стои до тях, когато кланят намаз, и ще се опитва да изпълнява движения, подобни на техните.

По време на този процес, ако проявим търпение и положителна нагласа, това ще насърчи детето към изпълняване на религиозните му задължения. За жалост, ако му се ядосаме и отдалечим детето от мястото, където някой кланя намаз, това ще го отдалечи от религията и обредите. Щастливото излъчване по лицата на майката и бащата по време на изпълнението на намаза и постенето през рамазана ще оставят добри впечатления за тези ибадети у детето. Постоянното говорене за жажда и глад по време на постите създава усещане у детето, че те са нещо неприятно и дразнещо. То ще изпитва затруднение при разбира-

нето на това защо Създателя е заповядал такова нещо. И може да натрупа отрицателни емоции.

Целта не трябва да бъде преливане с религиозни знания. Насилването на детето на тази възраст ще даде повод през следващите години то да няма желание да върши ибадет. Игрите са основното средство за обучение на децата. За тези в предучилищна възраст игрите са най-доброто средство за обучение, което ще бъде трайно. На едно дете, дори да се обяснява с часове, няма да има никакво въздействие. Защото след три изречения детето затваря каналите за възприемане и каквото и да му се разказва, то не оказва никакво влияние върху него. След време развива имунитет и това се превръща в навик – колкото и да говорят майката и бащата, това за детето са само някакви думи.

В това отношение пример за нас трябва да бъде Пратеника на Аллах Мухаммед (с.а.с). Той е насърчавал децата към игра, освен това лично вземал участие в техните игри, носел внуците си на гърба, с което ни е показал важността и значението на игрите за едно дете.

До дванайсетгодишна възраст при децата доминира мисленето за конкретни понятия. Разбирането на абстрактните понятия започва чак в началото на пубертета. Поради тази причина главната цел трябва да бъде оставянето на положителни чувства за религията и духовното у детето до възрастта на пубертета, насърчаването към изпълнение на религиозните задължения заедно с даването на добър пример.

При възпитаването на детето майката и бащата трябва да действат заедно. Особено важна и значима е ролята на бащата при възпитанието на детето и за неговото духовно образование. Бащата е първата „власт" в живота на детето. Неговият подход, неговата подкрепа, обич и насърчение спомагат то да развие здравословна връзка с „първата власт". Впоследствие детето няма да изпитва затруднение при изпълнението на заповедите на Истинската власт, т.е. на Създателя, и ще изпълнява задълженията си с желание.

При предаването на религиозните и духовните ценности на децата не бива да се изпускат възможностите. Примерно д а вземем месец рамазан. Това е месецът, в който ибадетите се материализират пред очите. Времената на сахур и ифтар, четенията на Корана, приятната тревога у дома за децата са доста различни от другите дни на годината. Поканените за ифтара гости, времето на сахур, кланянето на теравих намаз, приготовленията за байрама оставят трайни следи в съзнанието на детето. Много е важно да го вземаме с нас, когато изпълняваме тези ибадети, и да го насърчим и поздравим за старанието му. За дете, което пости половин ден, ще бъде насърчаващо да бъде наградено за това старание.

На всяка възраст човек се стреми към нови знания и нов растеж. Когато предаваме някакви знания на децата си, ние самите също опресняваме знанията си и се учим. ۞

СЕСТРА МИ МНОГО ОБИЧА ДА ИГРАЕ С КУКЛИ И ИГРАЧКИ ЖИВОТНИ (ВЪЛЧЕТА, МЕЧЕТА, ПТИЦИ И Т.Н.). МИНАЛИЯ ПЪТ Й БЯХ КУПИЛ ЕДНА КУКЛА, НО ЧУХ, ЧЕ ТОВА НЕ БИЛО ПОЗВОЛЕНО ОТ РЕЛИГИОЗНА ГЛЕДНА ТОЧКА, ТЪЙ КАТО ИГРАЧКИТЕ ИЗОБРАЗЯВАЛИ ЖИВИ СЪЩЕСТВА. ТОВА ВЯРНО ЛИ Е?

Знае се, че рисунките и играчките, които не изобразяват живи същества, не са забранени от религиозна гледна точка. Заедно с това, ако рисунки с изображения на живи същества, кукли и фигури на животни са предназначени за игра, те също са позволени. Това е доказано и с пример от практиката – сюннета на Мухаммед (с.а.с.), където се разказва, че Расул-и Екрем (с.а.с.) видял момиче, което играело с дървено конче, и не ѝ забранил това, а я оставил да си играе с него.

Вземайки предвид това и редица други доказателства, учените теолози са приели становището, че производството, продажбата и играта с играчки, изобразяващи фигури на живи същества, са позволени. Относно това Комисията по фетва в Египет казва:

„Учени като Имам Ебу Бекир ибн Араби, ен-Невеви, ел-Касталяни и много други са пренесли единодушното становище на учените, че е забранено да се рисуват и изработват фигури на живи същества, ако има опасност хората да им се прекланят. Изключение правят играчките, които са предназначени за децата, като няма значение в какъв вид са произведени: кон или камила, слон или мечка; или от какво са произведени: от глина, дърво, плат, памук, захар, шоколад и др. Всички тези играчки са позволени".

И все пак Аллах Теаля знае най-добре...! ۞

ЗАПЛАХАТА НА ЕРАТА НИ – ХАКЕРСКИТЕ ВОЙНИ

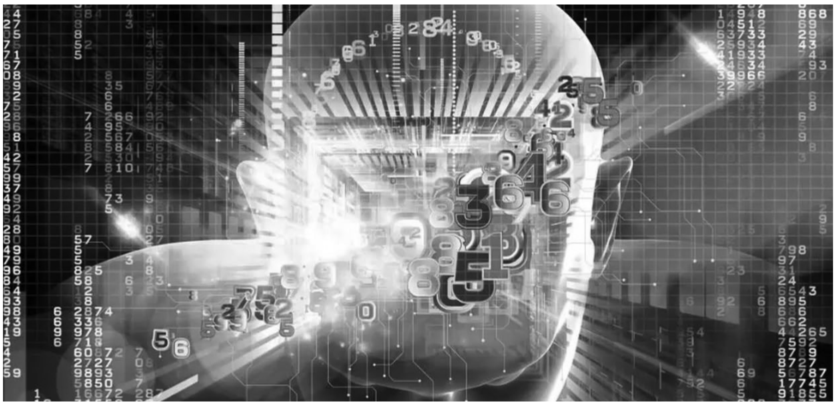

ДЖЕЛАЛ ФАИК
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА ГМ

В миналото, когато си заключвахме вратите, се чувствахме сигурни и нямахме страхове, а сега всеки момент сме следени. Но какво става? Защо при толкова засилени мерки за сигурност живеем в несигурност и нямаме личен живот?

Всеки ден в интернет пространството се водят безброй хакерски атаки, дори и войни. Всеки, който използва и се свързва с интернет, е под тази потенциална заплаха.

Принципно хакерските групи или атаки се делят на политически, финансови и държавни. Най-опасните хакерски групи са тези, които се поддържат и поощряват от държавите. Развитите и развиващите се страни създават свои хакерски армии с цел да се предпазят от хакерска атака или да водят скрита за обществото война в интернет пространството с определена държава. Западните държави, Русия, Китай и Иран са страните, които излизат на преден план в тези войни.

Атаките, които са подстрекавани от държавите, са предимно с три мотивации:

Военна – нападат с цяла хакерска армия и искат да откраднат разузнавателна или военна информация.

Политическа – в зависимост от политическата ситуация водят хакерска война с враждуваща държава.

Икономическа – с цел да открадне икономическа тайна или да разузнават скритата икономика на определена държава.

Не трябва да забравяме, че една страна никога не води открита хакерска или физическа интернет война, това е против приетата международна конвенция от ООН. Добре, но ние откъде знаем, че определени държави имат хакерски организации? Знанието ни идва от това, че ние следим хакерската целенасоченост. Примерно какво атакува и защо напада, при щурма каква система използва, защо се извършва офанзива на определена система? След като се направи обобщен анализ на всички тези и ред други причини, се стига до извод. Но това не означава, че след като е направена атаката, ние можем да разберем с яснота кой я е осъществил. В интернет пространството всеки може да бъде всеки. Един добър хакер може да покаже различен IP адрес, така че например да се види, че атаката идва от Мадагаскар или Камбоджа, а всъщност тя да е осъществена от трето място.

Една от точките, приети през 2010 година, в стратегическата концепция на НАТО е, че всяка страна членка на НАТО, ако е нападната от хакерска атака, това е повод за истинска война и че ще се дава съответен отговор. По тази клауза и нашата държава влиза в тази точка и ужким сме под закрилата на този международен акт. В световен аспект в България се обучават едни от най-добрите математици и информатици, но за съжаление, заради икономическото ни положение тези кадри емигрират в развити държави. По-лошото е, че държавата ни е със слабо изграден противохакерски защитен щит и остава назад, както в много други области.

В съвремието ни няма Балканска война, няма го и фронта в Чанаккале. Има война на знания... Който се бори, който се цифровизира, който обучава населението си на технологии, той излиза печеливш и изгрява като звезда. Трябва да ни е ясно, че като се каже хакерска атака, не трябва да се разбира само щурм през интернет или компютър. Това може да бъде и в индустрията, производството, ежедневния живот, медицината, здравеопазването и в ред други области, защото с използването на индустриалната електроника започнаха да се използват и уреди, в които има наноелектронни платки, за които даже не е необходимо да има и интернет. Достъп до тях може да се осъществи и чрез електромагнитно поле.

Пример за това е един известен учен, който твърдял, че може да спре един работещ чип за сърце от голям диапазон. Но ден преди конференцията в стаята на хотела в Сан Франциско е намерен мъртъв. Това е страшна информация, която може да се използва за покушения. Представете си, че тази информация попадне в ръцете на държавите, какви биха били последствията. Хакерството не е хакването на имейла ви в компютъра или виждането на снимките ви по телефона. Заплахата е много по-сериозна и голяма и от ден на ден се разраства лавинообразно

ИМАМ БУХАРИ – 2

ПАЗИТЕЛЯТ НА НАСЛЕДСТВОТО НА МУХАММЕД (С.А.С.)

(Продължение от миналия брой)

Още по време на престоя си в Медина имам Бухари е написал книгата си по хадисознание „Тарих-ул-Кебир“.

Но най-известният труд на Бухари е „Сахих“, който е най-достоверната и важна книга след Корана. Повод за написването ѝ са две основни причини: първата, сънувал, че пред него седи Расулюллах (с.а.с.), при което Бухари го предпазвал с едно ветрило от мухите. Когато разказал този сън на учените, те му рекли: „Ти ще опазиш сюннета на Пратеника (с.а.с.)“. А втората – неговият шейх и хадисовед Исхак ибн Рахавейх веднъж рекъл: „Иска ми се някой да се заеме да събере достоверния сюннет на Пратеника (с.а.с.) в книга“. Затова по-късно имам Бухари казал: „Тези думи дълбоко залегнаха в сърцето ми, след което кланях истихаре намаз и започнах да събирам достоверните (сахих) хадиси от Пратеника (с.а.с.)“.

Той е работил по тази книга в продължение на шестнадесет години, като си бил поставил много високи критерии за приемането, събирането и написването на хадисите. Той самият казва: „Не съм включил нито един хадис в книгата си, без да съм се изкъпал (или взел абдест), след това да кланям два рекята намаз и да правя истихаре към Аллах. Избрах ги (7397 хадиса, 4000 без повтарящите се) измежду шестстотин хиляди хадиса, като оставих още много достоверни хадиси, без да ги включа в книгата, страхувайки се да не стане голяма книга“. Също съобщава, че е написал „Сахих“-а три пъти, като последния път това е станало в Месджид-и Харам, когато имало пълнолуние. След написването на книгата я представил за преглед на трима учени: Ахмед ибн Ханбел, Али ибн ел-Медини и Яхя ибн Маин. Те я одобрили, освен четири хадиса, но след обсъждане с тях те се съгласили с него, че са достоверни.

Върху тази книга са направени триста тълкувания, от които четиридесет са отпечатани, а най-известните са: „Фетх-ул-Бари“ на Ибн Хаджер и „Умдет-ул-Кари“ на Бедруддин ел-Айни. Изписани са стотици трудове, които я анализират оттогава до наши дни.

От времето на Бухари до днес учените му се възхищават. Хатиб ел-Багдади казва за него, че е „обиколил света с една-единствена цел: да събере сюннета на Мухаммед (с.а.с.)“. А Яхя ибн Джафер е казал: „Ако можех да му дам от моите години, щях да го сторя, защото с моята смърт си заминава един човек, а със смъртта на Бухари си заминава една огромна част от науката“.

Имам Бухари бил чудо по отношение на запаметяването, набожността, скромността и най-вече в науката. Неговият съвременник Давуд ибн Али ез-Захири казва: „Веднъж посети една лекция, на която присъстваха около четиристотин учени, и беше попитан за хиджама (кръвопочистване). Той започна от първия човек в историята, който си е направил хиджама, и стигна чак до наши дни, след това спомена мнението на четирите мезхеба, след това изложи мненията на лекарите и разказа много хадиси, свързани с това, както и тяхното тълкуване, критики и мотиви“.

Друг пример свидетелства за паметта, знанията и проницателността му. Когато пристига в Багдад и учените го изпитват, като му разбъркват сто хадиса и разказвачите (сенедите) им, а той ги подрежда правилно, тогава те му засвидетелстват, че е голям учен.

Имам Бухари, подобно на почти всеки учен, бе подложен на изпитания. Когато вече бе добил известност в целия ислямски свят, на около шейсет години се завърнал в родното си място. Валията на Бухара изпратил хора при него да го докарат с книгите му „Тарих-ул-Кебир“ и „Сахих-ул-Бухари“ при него, за да обучава децата на валията, тоест да им бъде личен учител. На тази постъпка имамът отвърнал с думите: „Аз няма да унижавам науката и няма да я нося пред вратите на хората. Ако искат да учат, нека дойдат като останалите хора в джамията, ако ли не – то ти си мой султан, в пълното право си да ме лишиш от преподаване в джамията, пък това ще ми бъде извинение пред Аллах“. Така и станало, валията го прогонил и той отишъл да живее в едно село Хартенек в покрайнините на Бухара. Останал там кратко време, там го настигнала повелята на Аллах и там починал на 62-годишна възраст през 256 (870) г. На погребението му присъствали хиляди и кланяли намаза му на групи.

Един от големите учени по хадис, който живеел далече от Хартенек, казва: „Сънувах Пратеника (с.а.с.) и му рекох: О, Пратенико на Аллах! Какво правиш? А той рече: „Чакаме Мухаммед ибн Исмаил, наистина той идва“. А когато разбрах за смъртта на Бухари, видях, че е починал точно в нощта, когато сънувах Пратеника (с.а.с.)“.

МУХАММЕД КАМБЕР
ЧЛЕН НА ВМС, ИМАМ

ГЛАВНИЯТ МЮФТИЯ БЕ НА ПОСЕЩЕНИЕ ПРИ ПРЕЗИДЕНТА РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

Главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи и председателят на ВМС Ведат С. Ахмед бяха на официално посещение при президента на Република България Росен Плевнелиев. Посещението бе по повод успешното приключване на мандата на г-н Плевнелиев. Срещата мина в много топла атмосфера. Главният мюфтия благодари на президента за превърнатия от него в традиция ифтар през месец Рамазан и за посещението му в Главно мюфтийство.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА РАЙОННО МЮФТИЙСТВО-БЛАГОЕВГРАД ПОСЕТИХА ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Водени от районния мюфтия на Благоевград Айдън Мохамед, група членове на Районния мюсюлмански съвет (РМС) посетиха Главно мюфтийство. Те бяха приети последователно от главния мюфтия Мустафа Хаджи и председателя на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед.

По време на срещите си домакините и гостите изразиха задоволството си от проведените разговори. Членовете на РМС – Благоевград, заявиха, че са в София с няколко цели, като една от тях е посещение в бежански лагер, но не са били допуснати, независимо от предварителната уговорка. Освен това гостите изразиха притесненията на мюсюлманите от своя район по отношение на приетия „закон за бурките", който ограничава не само бурките, но и някои жени, особено възрастните, които традиционно покриват със забрадка устата си. Те призоваха Висшия мюсюлмански съвет да защитава по-активно правата на мюсюлманите в България и да не се задоволява само с приемане на декларации.

ЗАПОЧНА НОВАТА УЧЕБНА ГОДИНА В КУРСОВЕТЕ ЗА ИМАМИ

Новата учебна година в едногодишните курсове за имами в гр. Шумен и с. Устина, Пловдивско, стартира от средата на месец януари. Двата курса от няколко години обучават за имами хора на възраст от 18 до 70 години.

ЦЕРЕМОНИЯ ПО ВСТЪПВАНЕ В ДЛЪЖНОСТ НА ПРЕЗИДЕНТА РУМЕН РАДЕВ

На 19 януари главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи и председателят на ВМС Ведат С. Ахмед, като представители на мюсюлманската общност в България, участваха в тържественото заседание на Народното събрание за полагане на клетва от новия президент Румен Радев и вицепрезидента Илияна Йотова.

ЗА ВТОРИ ПЪТ МЮФТИЯ НА ИСТАНБУЛ Е УЧЕН, ЧИИТО КОРЕНИ СА ОТ БЪЛГАРИЯ

Проф. д-р Хасан Кямил Йълмаз, който е роден в семейството на изселници от Еленския балкан, е назначен за мюфтия на метрополиса Истанбул. Професорът е вторият учен с корени от България, който оглавява висшата религиозна институция в Турция в републиканския период. Преди него мюфтия на Истанбул е бил и видният учен Абдуррахман Шереф Гюзелязъджъ, който е родом от гр. Петрич. Проф. Йълмаз е един от най-видните учени по суфизъм в Турция, дълги години е бил университетски преподавател, а през последните седем години е бил заместник на председателя на Диянета на Република Турция.